National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
OCT 30 1979

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

RAHVUSVAHELINE LASTE AASTA

Nr. 77 (2616) XXVIII aastakäik — Neljapäeval, 18. oktoobril 1979 — Thursday, October 18, 1979 — Üksiknumbri hind 40 cents

Moskva kartis paljastusi

Leedu atleedi küüditamise telgitagused selgumas

HAMBURG — Lääne-Saksamaa politseivõimud kinnitavad, et augustikuus Lääne-Saksamaal ärahüpanud ja nüüd salapäraselt kadunud leedu päritoluga nõukogude atleet Vlados Chessiunas küüditati KGB agentide poolt, kuna ta koostas raamatut, milles paljastatakse ergutavate droogide tarvitamist nõukogude sportlaste poolt.

Saadud informatsiooni kohaselt pidi Chessiunase raamat ilmuma ühe Chicago kirjastuse väljaandel enne 1980. aasta olümpiamängusid ning oleks tekitanud rahvusvahelise skandaali.

Lääne-Saksamaa teadeteagentuur DPA mainib, et vene agendid lõid sportlase uimaseks ning toimetasid ta salaja Lääne-Saksamaalt Ida-Saksamaale ja sealt N. Liitu.

Politseivõimude andmeil tegi Chessiunas suure vea kui ta avaldas Chicagos ilmuvale leedukeelsele ajalehele „Draugas'ele" antud intervjuus, et ta paljastab venelaste trikid oma sportlaste võimete tõstmiseks droogidega.

Selle intervjuu tulemusena pandi alarmikellad helisema ning nende hääl kostis Moskva kõige kõrgemate võimumeeste kõrvadeni.

Lääne-Saksamaa võimud kinnitavad, et Chessiunas on langenud „salaluure operatsiooni" ohvriks kuid nad ei ole süüdistanud küüditamises otseselt N. Liitu. Chessiunas oli rahvusvaheliselt tuntud kanuusportlane.

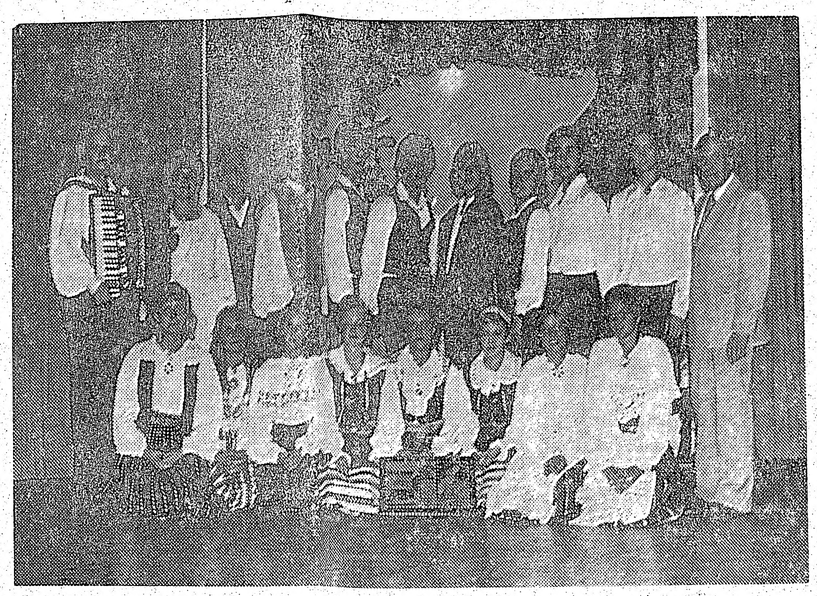

T.E.R.R. „Kungla" rahvatantsijad külastasid Baltimore Eesti Maja 15. aastapäeva pidustust rahvatantsudega. Pildil küllasõidust osavõtjad, esimeses reas vasakult Maia Lenk, Aimi Ilves, Anu Tani, Ester Kapp, Tiina Toop, Maret Kapp, Kay Tüll ja Kristiina Greenbaum; seisavad pillimees Allan Liik, rühmajuht Reet Marley, Martin Toomes, Toomas Pirso, Robert Kivi, Mark Kann, Lembit Jõgi, Martin Pede, Martin Vahtra, Ken Valvur ja Toomas Metsala. Foto: T. Kütti

„Ma palvetan Eesti eest"

E.V. esindaja E. Jaakson abikaasaga Washingtonis paavsti vastuvõtul

NEW YORK (VES) — Paavst Johannes Paul II külaskäigu puhul Ühendriikidesse toimus Washingtonis 5. oktoobril Püha Tooli alalise esindaja, paavsti nuntsiuse, belgia päritoluga peapiiskop Jean Jadot vastuvõtt diplomaatlikule korpusele, kes akrediteeritud Ühendriikides esindama oma rahvaid. Kutsutud olid saatkondade juhid abikaasadega, nende seas ka E.V. esindaja Ühendriikides Ernst Jaakson abikaasa Clairega.

Püha Tooli esindajal on Washingtonis oma esinduslik hoone. Selle suurde saali kogunes diplomaatkond abikaasadega. Seal tervitas neid paavst lühikese prantsuskeelse kõnega, rõhutades selles diplomaatkonna vastutusrikast ja olulist osa, mis neil täita oma rahvaste huvides, rahvusvahelises läbikäimises ja vahekordades ning rahu teenimisel.

Selle järele siirdus paavst teise ruumi, kus ta vastu võttsis üksikult kõik kohalviibinud riikide esindajad ja nende abikaasad.

Ernst Jaakson, tervitades paavsti ütles: „Teie olete andnud uut lootust ka Eesti rahvale tema võitluses vabaduse ja õiguse eest."

Sellele vastas paavst: „Ma palvetan Eesti eest iga päev." Järgnevalt tutvustati paavstile Claire Jaaksoni.

Ühes kõrvalruumis pakuti vastuvõtu puhul ka suupisteid ja jooke, mida kasutati väga tagasihoidlikult.

Diplomaadid abikaasadega lahkusid vastuvõtult peatselt pärast esitamist ja tervitussõnade ütlemist paavstile.

Parempoolsete valimisvõit Türgis

ANKARA — Türgis toimunud parlamendi täiendusvalimistel sai seni võimul olnud tsentrumist vasakul olev Vabariiklik Rahvapartei peaminister Bulent Eceviti juhtimisel märgatavalt lüüa ning uue võimutegurina Türgi poliitikas kerkis esiplaanile konservatiivne Õiguspartei endise peaministri Suleiman Demirel'i juhtimisel. Õigustpartei võitis kõik viis valimisele tulnud kohta alamkojas ning 32 kohta senatis ümbervalimisele tulnud kohtadest. Parempoolsel opositsioonil on niüd parlamendi alamkojas 227 kohta 450-liikmelises parlamendis. Arvatakse peaminister Ecevit on sunnitud valimiste tulemusena ametist lahkuma ja valitsuse moodustab Õigustpartei.

Washingtoni uus range poliitika Kuuba vastu

Carter hakkab toetama antikommunistlikke Ladina-Ameerika riike

WASHINGTON — Pärast seda kui president Carter sai äsjase Kuuba kriisi lahendamisel järjekordse prestiižhikaotuse osaliseks, on Ühendriikide valitsus otsustanud muuta oma poliitikat Kuuba suhtes. Kui Washington oli seni Kuuba suhtes võrdlemisi leplik ja räägiti isegi normaalsete diplomaatiliste suhete jalule seadmisest Kuuba diktaator Castroga ja tema kommunistliku rezhiimiga, siis nüüd on otsustatud Kuuba suhtes võtta tarvitusele rangem poliitika ning vähendada tema mõju Ladina-Ameerika riikides.

Uue poliitika alusel on Carteri administratsioon presidendi nõusolekul otsustanud suurendada oma majanduslikku abi ja relvade viiki Ladina-Ameerika antikommunistlikkudesse riikidesse, et piirata sellega Kuuba ja N. Liidu mõjupiiri laienemist Kesk-ja Lõuna-Ameerikasse.

Kommunistid võitlevad Straussi vastu

BONN — Siinsetes poliitilistes rinkondades kalkuleeritakse, et Lääne-Saksamaal tegutsev kommunistlik partei ning selle mitmesugused abistamisorganisatsioonid saavad otseselt Ida-Saksamaalt abi, juhiseid ja direktiive kristlik-demokraatliku partei juhi ja kantsleri kandidaadi Josef Straussi vastu võitlemiseks, tema koosolekute segamiseks ja tema diskrediteerimiseks. Võitlus Straussi vastu toimub fashismivastase parooli all, kusjuures kommunistide propaganda piiiab valijatele selgeks teha, et Straussi selja taga ootavad võimule tulekut uusnatsid.

Lääne-Saksamaal arvatakse, et Straussi vastu võitlusesse astunud kommunistid ja nende toetajad ei saa abi mitte ainult Ida-Saksamaalt vaid ka mujalt välismaalt — näiteks Rootsi sotsiaaldemokraatidelt. Rootsi sotsialistid on ühe oma broshüüris tembeldanud Straussi „kõige reaktsioonilisemaks lääne-saksa poliitikuks", kes töötab koos fashistidega.

Uue poliitika on välja töötanud vastavad eksperdid välis- ja kaitseministeriumist, tegutsedes tihedas koostöös CIA Ladina-Ameerika probleemide asjatundjatega.

Uue poliitika eesmärgiks on pidurdada Kuuba operatsioone ka Aafrikas ja teistel kontinentidel, kuna Kuuba panus kommunismi levitamiseks üle kogu maailma on võtnud suured mõõtmed.

President Carter puudutas Kuuba probleemi lähemalt möödunud teisipäeval Daltonis, Illinoisis, peetud kõnes, kus ta märkis, et Kuuba sekkub pidevalt teiste riikide sisemistesse asjadesse. Carter kinnitas, et tema arvates peavad ameeriklased hakkama ajama Kuuba suhtes ranget poliitikat

ning ei anna Kuubale enne diplomaatilist tunnustust kui Kuuba toob koju tagasi oma sõjaväeüksused, kes opereerivad poliitiliste sündmuste mõjutamiseks teistes riikides ja enne kui ta vabastab tuhanded poliitilised vangid.

Ühendriikide uue poliitika rakendamist oodatakse suure huviga, kuid samal ajal ei saa mööda minna faktist, et Ameerikas tegutsevad mitmesugused jõud ja grupid, kes taotlevad Castroga diplomaatiliste sidemete sõlmimist ja tema vastu suunatud majandusliikkude sanktsioonide lõpetamist. Nii külastasid Castrot tema äsjase New Yorgis viibimise puhul kaks Kongressi musta liiget Ronald V. Dellums ja Mickey Leland. kes kinnitasid, et Castro ei muuda neid seisukohti, mis irriteerivad Ameerika Ühendriike, kuid ta on valmis sõlmima diplomaatilisi sidemeid Washingtoniga. Castro nõudis Kongressi liikmetega jutuajamisel iseseisvust Portoriikole ning mainis,

et vene vägede viibimine Kuubal on ameeriklaste poolt leiutatud ja ülespuhutud häbistav afäär.

Castro andis ühtlasi teda külastanud Kongressi liikmetele edasi ametliku kutse Kuuba külastamiseks.

Pilved Rodeesia kohal

Partisanide juhid ei aktsepteeri Inglismaa kompromissettepanekuid

LONDON — Inglise valitsus avaldas möödunud esmaspäeval range hoiatuse Rodeesia partisanide organisatsioonile Patriootilisele Rindele, mille juhid Joshua Nkomo ja Robert Mugabe ei taha aktsepteerida Inglismaa poolt välja töötatud kompromissettepanekuid Rodeesias rahu saavutamiseks. Briti välisminister Carrington mainis, et kui Patriootiline Rinne ei aktsepteeri neid ettepanekuid, siis sõlmib Inglise valitsus Rodeesia praeguse peaministri piiskop Muzorewaga separaat-kokkuleppe.

Muzorewa aktsepteeris Inglismaa ettepaneku Rodeesiale uue põhiseaduse rakendamiseks juba kümme päeva tagasi kuigi Rodeesia valgete juht endine peaminister Ian Smith selle tagasi lükkas.

Uue põhiseaduse kohaselt antakse kogu võim üle mustadele kuid samal ajal võetakse tarvitusele erakorralised julgestusabinõud, et kaitsta iseseisvuse esimeste aastate jooksul 220.000 valge hulgas.

Partisanide juht ei andnud esialgu vastust Inglismaa ähvardusele, kuid nende nõuandjate märkustest võib välja lugeda, et uus kompromiss-põhiseadus on neile vastuvõtmatu. Mõned partisanide delegatsiooni liikmed mainisid, et nad sõidavad Rodeesiasse tagasi ja jatkavad oma partisanisõda Muzorewa valitsuse vastu kuni võiduka lõpuni.

Prantsusmaa oma Watergate'i lävel

PARIIS — Prantsusmaa seisab tohutu poliitilise skandaali lävel kuna ajakirjanduses on avaldatud andmeid, millede kohaselt Prantsusmaa president Valery Giscard d'Estaing oli olnud äsja võimult kõrvaldatud Kesk-Aafrika Vabariigi keisri ja diktaatori Jean-Bedel Bokassa isiklik sõber ja võtnud temalt altkäemaksudena 1973. aastal vastu 300.000 dollari väärtuses teemante. Kuna Bokassat süüdistatakse inimliha söömises, siis arvatakse isegi, et julm diktaator pakkus presidendile lõunasöögi ajal inimliha. Mõned prantsuse ajalehed mainivad, et Bokassa afääri tulemusena võib Prantsusmaal paisuda samasugune skandaal nagu see puhkes Washingtonis Watergate'i vahejuhtumi ajal.

Riigipööre Salvadoris

SAN SALVADOR — Salvadoris toimus möödunud esmaspäeval riigipööre. Grupp sõjaväelasi kõrvaldas võimult president Carlos Humberto Romero ning riiki hakkab tõenäoliselt esialgu valitsema sõjaväelastest ja eraisikutest koosnev hunta. Romero tuli võimule 1977. aastal toimunud üldvalimiste tulemusena, mis mõningate vaatlejate arvates ei toimunud korrapäraselt ning olid võltsitud. Salvadoris on viimasel ajal toimunud terve rida rahutusi, kuna president Romero ei ole suutnud kontrollida äärmiste parem- ja vasakpoolsete vägivallaaktsioone.

Diktaatorlikud võimupiirid Khomeinile

TEHERAN — Iraani põhiseaduse ekspertide nõukogu kiitis heaks põhiseaduse paragrahvi, mis annab ajatollah Khomeinile suured võimupiirid ning volitab ta ainsaks riiklike huvide ülimaks kaitsjaks. Talle antakse ka sõjaliste jõudude ülemjuhataja ja sõja kuulutamise õigused ning ta võib vallandada rahva poolt valitud presidendi. Arvatakse, et sellele paragrahvile on vastuseisu oodata parlamendis kuid üldiselt ei kahelda, et põhiseadus esitatud kujul kinnitatakse.

USA võitluslennukid Saudi Araabiasse

LONDON — Londoni usaldusväärne ajaleht Economist kinnitab, et Ühendriigid on toimetanud salaja Saudi Araabiasse kaks võitluslennukite eskaadrit ja 1000 lennuväelast, et tugevdada maailma suurima õliriigi kaitset. Lennuväe viimiseks Saudi Araabiasse andis erilise tõuke kuuba ja idasaksa lendurite osavõtt marksistliku Lõuna-Jeemeni kallaletungist läänesõbralikule Põhja-Jeemenile.

4,5 milj. dollarit kahju Jeruusalemma-poliitika pärast

OTTAWA — Kanada väliskaubanduse minister Michael Wilson tegi parlamendis teatavaks, et Kanada on kaotanud valitsuse Jeruusalemma-poliitika pärast 4,5 miljoni dollari ulatuses ärilisi tehinguid Araabia riikidega. Minister Wilson kinnitas, et ta eksis möödunud reedel kui ta parlamendis mainis, et Kanada ei ole saanud Araabia riikide lepingute ülesütlemise tagajärjel majanduslike kaotuste osaliseks. Araabia riigid on reageerinud ägedalt Kanada peaministri Joe Clarki valimiseelsele lubadusele, mille kohaselt konservatiivide võimule tulekul Kanada viib oma Iisraeli saatkonna Tel Avivist Jeruusalemma.

KONTSERTSAARI BÜROO

KONTSERTSAARI
1979/80

1. ÕNNE LAIKVE — sopran
4. nov. kell 4.30 Hart House
2. HELVE SASTOK — pianist-komponist
9. märts
3. „KARTULI RAHVAS" — miimikateater
13. apr.
4. (teatatakse hiljem)

Seeriapääsmed $18.—, pensionäridele $15.— ja õpilastele $10.—

Õnne Laikve kontserdi pääsmed $5.—, eelmüük „Kunstitares", Eesti Majas tuba nr. 203 või tel. 445-9399

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS — 883 Broadview Ave.
JUUBELI-AASTA MUUSIKAÕHTU
pühap., 28. okt. kell 6 õ.
Gerany Viinalass — viiul ☆ Charles Kipper — klaver
Kavas: Bruch, Corelli, Raff j.t.

EESTI INVALIIDETOETAV NAISRING TORONTOS
MOENÄITUS
KOHVILAUD ja LOTERII
pühapäeval, 28. okt. 1979 kell 3 p.l. Toronto Eesti Majas
MÄNGIB G. ILTALI ORKESTER
Sissepääs $5.00 — Piletite ettetellimine tel. 282-5883 ja 694-4237

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Vene saabas tallab Afganistani

Afganistanist on saabunud viimasel ajal pidevalt teateid, et Moskva käsi ei käi seal kaugeltki nii hästi kui Kremlis seda plaanitseti. Sellest on möödunud nüüd seitseteist kuud kui Afganistanis haarasid verise riigipöördega võimu N. Liidu toetusel opereerivad marksistid, kuid olukord selles väikeses metsikus mägestikuriigis pole veel kaugeltki stabiliseerinud. Isegi Afganistani juhtivad kommunistid on omavahel sattunud tüli punaste kontrolli all opereeriva Kabuli armee ja muhameedi mässajate vahel puhkenud kodusõja juhtimise pärast, mida kinnitab äsjane uus riigipööre Kabulis, kus peaminister Hafizullah Amin kõrvaldas võimult oma sõbra ja võitluskaaslase president Nur Mohammed Taraki, kes sai läände saabunud informatsiooni kohaselt võimu ülevõtmisel surmavalt haavata.

Afganistanis toimuv kodusõda on näidanud, et vene moodsate relvadega varustatud kommunistide armee ei ole võimeline kiirelt võitma fanaatilisi muhameedlasi, kes peavad kinni oma usulistest tõekspidamistest ja kommetest ning kelledele Kabulis asuv rezhiim on „Jumalat põlgava kommunismi" esindajaks. N. Liidust on Afganistani saadetud miljonite dollarite eest relvi ja sõjalist varustust, milledega opereerimist juhivad 3000 vene sõjalist eksperti, tehnikut ja nõuandjat. kelledest paljud on saanud juba võitlustes surma või tapetud julmalt mässajate poolt nende kätte vangi langemisel.

N. Liit on Afganistani kommunistliku rezhiimi abistamisel palju õppinud ameeriklaste fiaskost Vietnamis ning on loobunud esialgu maavägede saatmisest Afganistani, lootes, et vene pommilennukite lendurid ja kahuritega varustatud helikopterite operaatorid suudavad anda kommunistidele seda vajalikku abi ja löögijõudu, mis on vajalik mässu mahasurumiseks. Kuid kui olukord ei parane, siis võivad venelased oma esialgseid kavatsusi ja plaane muuta ning saata Afganistani oma maavägede ja langevarjurite üksused, kes on pidevalt N. Liidu ja Afganistani piiril häireseisukorras. Kui Moskvas jõutakse veendumusele, et president Amini kommunistlik rezhiim on kokku varisemas, siis tuleb alati arvestada võimalust, et Moskva vallutab kiiresti Afganistani tähtsamad tsentrumid, mis on seda lihtsam ja kergem, et vene ohvitserid kontrollivad juba praegu Afganistani lennuvälju, arsenale ja varustusladusid.

Afganistani kommunistliku rezhiimi ja venelaste suuremaks muredeks on Afganistani armees esinevad rahutused. Välisvaatlejad kalkuleerivad, et armee 80.000 mehelisest koosseisust on juba üks kümnendik rivist välja langenud — osa sõduritest on ühinenud mässajatega, osa muutunud omal käel opereeritavateks bandiitide salkadeks. Vaatamata suurele propagandale ja valitseva marksistliku kliki pingutustele ei ole kommunistlik rezhiim Afganistanis populaarne. Kommunistid on suutnud teha endile halva nime öiste arreteerimistega ja süütute inimeste hukkamisega ning seda plekki ei suudeta välja puhastada ka kõige peenemate propagandafraasidega ja pettemanöövritega. Tuhanded inimesed on tembeldatud uue marksistliku rezhiimi vastasteks ning nad on pidanud selle eest maksma Taraki ja Amini hukkamismeeskondade kuulidest oma eluga.

Millised väljavaated on mässulistel marksistliku rezhiimi kukutamiseks ja võidu saavutamiseks? Minimaalsed — arvavad lääne asjatundjad. Vaatamata sellele, et mässulised kontrollivad suuri maa-alasid, ei ole nende juhid võimelised omavahel kokku leppima ning kontsentreeritud ja ühest keskusest juhitud sõjalisi operatsioone alustama. Neil puudub dünaamiline juht, kes suudaks ligemale paarikümmet etnilist gruppi ühendada ning nad ühise eesmärgi saavutamiseks koostööle rakendada. Pealegi ei ole mässulistel kusagilt suuremas skaalas abi loota, kuna Ameerika Ühendriigid on kaotanud Afganistanis oma kõhkleva hoiakuga ja kõikuva poliitikaga täielikult prestiizhi. Washington on seni piirdunud ainult hoiatustega Kremlile, mis ei anna julgustust ega moraalset tuge afgaanidele ning milledesse Brezhnev ja tema kaaslased suhtuvad ülbe üleolekuga.

See pilt, mis praegu Afganistanis Kremli poliitbüroole avaneb, ei ole eriti rõõmustav. Kuid samal ajal jääb paratamatult mulje, et Afganistani saatus on põhiliselt juba otsustatud ja et see strateegiliselt tähtis riik jääb igal juhul Moskva kontrolli alla. Venelased jäävad Afganistani valitsema siis kui marksistlikul valitsusel õnnestub mässajaid lõplikult võita ja Kreml jääb peremeheks ka sel juhul kui mässajad peaksid marksistid kukutama. Viimasena mainitud võimaluse puhul võib oletada, et vene väed marssivad lihtsalt Afganistani sisse ja okupeerivad kogu riigi. Ja läänerriikidele jääb sel puhul ainult nende tuntud osa — käsi ringutada, protesteerida ja haliseda.

K.A.

Moskva kõrvaldas näituselt leedulase raamatu

Moskvas toimus 4.—10. septembrini rahvusvaheline raamatunäitus, millest osa võtsid ka mitmed USA kirjastajad. Nõukogude tollivõimud konfiskeerisid 44 ameerika kirjastajate poolt raamatunäituse jaoks Moskvasse saadetud raamatut, teiste hulgas ka Oklahoma ülikoolis õpetava leedu päritoluga professori V. Stanley Vardys'e teose „The Catholic Church, Dissent and Nationality in Soviet Lithuania", mis ilmus käesoleval aastal Columbia University Pressi kirjastusel. Prof. Vardys on kaua aastaid olnud aktiivne Balti teadlaste ringkonnis Ühendriikides, olles ka Balti teadusliku ühingu AABS endine president.

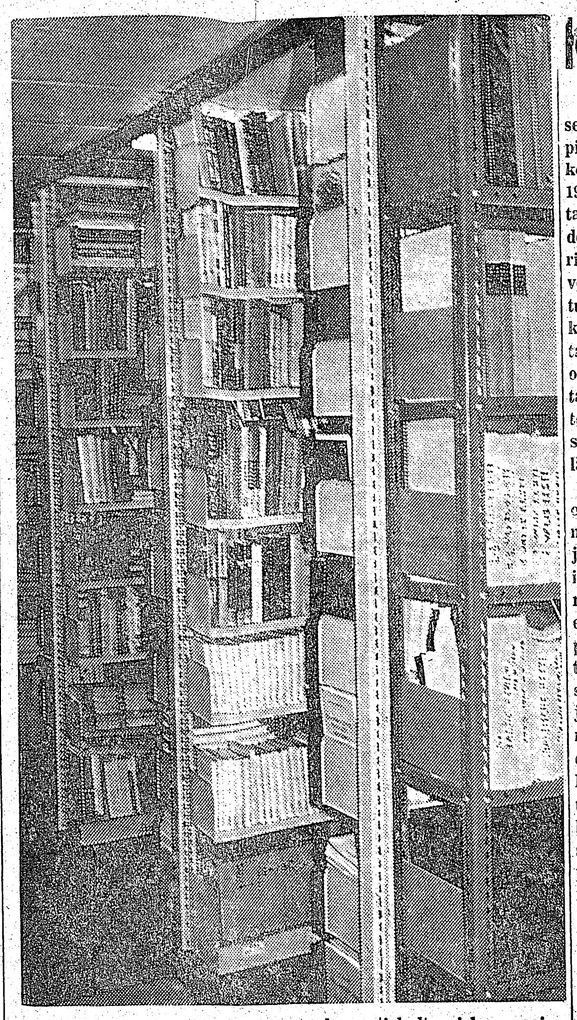

Eesti Keskarhiiv Kanadas on suureks eesti kultuurielu varaaidaks. Pildil vaade osaliselt näha olevaile raamaturiiuleile, mis kõik on hästi korrastatud. Foto: Vaba Eestlane

Eesti Keskarhiiv eesti elu varaaidana

Arhiivi juhataja Richard Antik vestleb arhiivindusest, meie arhiivi riiklusest, aga ka probleemidest

Eesti Maja viimase ümberehituse juures oli üheks õnnelikuks allüürnikuks Eesti Keskarhiiv Kanadas. Senine kitsas ruum oli tulvili täis mitmesuguseid materjale. Nüüdses ruumis on pilt hoopis erinev, on ruumi raamaturiiuleile, kus kõik materjalid on korrastatud ja riiuleile koha leidnud. Arhiiv on saanud eesti kultuurielu varaaida ilme. Meie ühiskonnas, kus on veel teisi arhiive, on ammugi olnud küsimusi, mis kõrvalolijaid on huvitanud, selletõttu pööranduski „Vaba Eestlane" arhiivi juhataja R. Antiku poole lähema informatsiooni saamiseks.

R. Antik toob silmade ette pildi Eesti iseseisvuse ajal johtunud teaduste arengust. Kuigi mõneski teadusharus oli varem tehtud märkimisväärset, olid vabade aastate saavutused otse hämmastavad. Tartu ülikool korraldati ümber Eesti ülikooliks, sai juurde rea uusi fakulteete eesti teaduste alalt ja korraldati ümber oma nõuetele vastavalt. Tartu ülikool sai eesti rahva ülikooliks.

Et need fakulteedid võisid intensiivsele tööle asuda, oli põhjusel, et enne iseseisvuse aega oli juba palju tehtud. Suveräänsuse puudumine omal maal ei tähendanud passiivsena ajavoolu jäämist. Oli toimunud meie vaimse ja ainelise vanavara ja pärimuste kogumine oma rahva seast võrsunud teadusmeeste juhtimisel ning lugematute kaastööliste abil, kelle pilk ulatus kaugele nägemaks eesti oma teaduse nõudeid.

Eesti Rahva Muuseum, Arhiivraamatukogu, arhiivid, rahvaluule, keele ja murdekogud pakkusid materjale teaduslikuks uurimistöödeks.

Ka pagulastena vajame sellist avara ulatusega püüdlust, et oma poliitiliste õiguste mõtestamise ja majandusliku elu kõrval oleme teadlikud ka rahva elu omapärast ja vaimuelu vormidest. Meie ajaloo ja kultuuriloo uurimise ja käsitluse jäädavamate väärtuste hulka kuuluvad arhiivid ja teised kogud. Need peavad olema rahvusvaheliselt kehtiva süsteemi, printsiibi ja teadusliku distsipliini alusel korraldatud ja ühenduses maailma teiste teadlaste ja teaduslike institutsioonidega eesti kultuuri ja rahva elavana hoidmiseks. Nii oli möödunud aastal Torontos peetud AABS'i konverentsi ettekandeist tervelt kolmandik (11) pühendatud arhiividele, kogumisvajadusile ja nendega seotud probleemidele.

R. Antik ütleb pika sissejuhatuse järel, et Eesti Keskarhiiv Kanadas on üks mitmest eestlaste poolt asutatud ja üleval peetavaist arhiividest; neist vanim on Austraalia Eesti Arhiiv (asut. 1952).

Eesti Keskarhiiv Kanadas (omaaegse nimega asutamisest kuni 1968. aastani Eesti Kultuurarhiiv) kasvas välja raamatunäitusest, mis korraldati Torontos Esimese Ülekanadalise Eesti Rahvuskongressi puhul Toronto Eesti Majas, 1960. a. kevadel. Selleks näituseks olid mitmed kirjastused ja üksikisikud andnud oma raamatuid.

Näituse lõppedes avaldas korraldaja Karl Eerme soovi, et laenatud teosed jäetaks eestlaste ülekanadalise keskorganisatsiooni RVN kavatsetava raamatukogu ja arhiivi alusvaraks.

See soov leidis sooja vastukaja. Eesti Majalt saadi pööningukorral eraldatud väike ruum ja sinna koondati ka I Eesti Päevadel (1957) toimunud raamatu- ja Eesti anastamise kohta käivate dokumentide, fotode, kirjelduste, diagrammide ja trükiste eksponaadid, samuti Eesti Päevade materjalid, mis senini olnud korraldajate hoole all nende kodudes. Kirjastused ja ajalehed jätkasid väljaannete saatmist ning kogu kasvas.

Eesti Kultuurarhiiv formeeriti ametlikult 11. jaanuaril 1961 eripõhikorraga RVN juurde ja fikseeriti ka ülesanded, kus oli laiaulatuslik materjalide kogumine, säilitamine ja korraldamine, nimestike ja kataloogidega varustamine.

Raamatukogu ja arhiivi kogumise alasteks on: 1) eestikeelseid trükiseid, nagu raamatud, ajalehed ja -kirjad, organisatsioonide bülletäänid, aruanded, teatelehed, ringkirjad, kavad jne.; 2) võõrkeelsed väljaanded meie eneste väljaannetena esimeses punktis loetud ulatused ning teised, milles käsitletakse Eestit ja eestlasi, samuti Balti maid; 3) eesti autorite ja teadlaste teosed ja kirjutised ükskõik millisel teemal ja millises keeles; 4) fotod eestlaste tegevusest, üritustest, filmid, lindistused, heliplaadid ning kaardid, plaanid, noodid, graafiline kunst jne.; 5) isikute, organisatsioonide ja ürituste arhiivid, käsikirjad, kirjavahetus, mälestused, päevikud jne.

R. Antik ütleb, et oma kogude majutamine on olnud arhiivil probleemiks algusest peale, sest ka 1963. a. saadud ca 300 ruutjalase põrandapinnaga ruum oli varsti ülekoormatud.

Alles 1976. a. suvel võimaldus Eesti Maja uue juurdeehituse tõttu keldrikorrusel saada tulekindel, 800 ruutjalase põrandapinnaga ruum, mille väljaehitamine läks maksma 3000 dollarit, mida lubati võtta riigi poolt 1972. a. antud 6000 dollarist. See oli antud küll arhiivi korrastamiseks, kuid mis ruumi kitsikuse tõttu seisis kasutamata. Sisustamisel rauast riiulitega, põranda katmisel jne. oli tõhusaks abiks endise arhivaari Karl Eerme testamendiga määratud 1000 dollarit.

R. Antik mainib, et arvudega opereerides on numbrid aukartust äratavalt suured. Raamatuid (üle nelja trükipoogna) on nelja tuhande piires, broshüüre, pamflette jne. mitmekordselt rohkem. Need on asetatud arhiivinõudeile vastavaisse erilistesse happevaba kartong-kastidesse, mahutades igas 100 ja enam trükipoognat. Suurt ruumi tarvitab ajalehtede-ajakirjade kogu, see meie kroonika materjal. Enam kui 300 erinimelist ajalehte-ajakirja (intervjuud, kõned), fotode (nende korraldamisele süstemaatiliselt pole veel jõutud) hulk ulatub jällegi mitmele tuhandele.

Täpsustades arhiivi varandusi, seletab ta ,et arhivaalide osas on kõige pealt meie keskasutiste EKN, E. Liit Kanadas ja Kanada Eestlaste Ajaloo Komisjoni, ÜEP '72 ja Põhja-Ameerika Eesti Päevade materjalid. „Lisaks mainiksin veel mõnda ulatuslikumat ja tüüpilisemat," ütleb R. Antik. Mainiksin Londonist saadud 36 foolio köites väljalõigete kogu inglise ajakirjandusest, milles Eesti ja Balti küsimused leiavad elavat käsitlust (1924. a. mäss, baaside nõue, okupatsioonid, saatkondade ja laevade kodumaale pööramisnõuded jne.). Siis arhivaale Saksamaalt täieliku Eesti Kooride keskuse omaga.

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

Okupeeritud Eesti ajakirjanduses ilmus septembri lõpupoolel pilte ja kirjeldusi punaväe teistkordsest sissetungimisest Eestisse 1944. aasta sügisel, mida nimetatakse Eesti vabastamiseks. Piltidel näeme marssimas vanu mundrites mehi, kellede punaarmee vormikuued on rikkalikult koormatud värvilise aurahade plekiga ja kelle päid ehivad laiad lendavaid taldrekuid meenutavad punaarmee ohvitseri mütsid. Neid mehi nimetatakse sangariteks ja kangelasteks, nad olevad teinud suuri tegusid „vabastamise" operatsioonide läbiviimisel.

Kes olid siis need mehed, keda okupeeritud Eesti ajakirjanduses nimetatakse aupaklikult vabastajateks ja kangelasteks? Tallinnas ilmuvas propagandalehes „Kodumaa" (nr 39, 26. septembril) on esiküljel toodud artikkel „Pidupäev vabastajate auks", milles antakse väike ülevaade punaarmee sissetungi mälestamise rongkäigust ja sel puhul toimunud tseremooniast. Ajaleht kirjutab, et kolm endist rindemeest, kes kannavad Nõukogude Liidu kangelase kuldtähte — E. Puusepp, M. Podõmahhin ja A. Repson süütasid igavesest tulest tõrviku. Lauluväljakul pöördus ajalehe teatel sõjaveteranide poole Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee esimene sekretär K. Vaino. Sõna olevat veel võtnud Eesti Laskurkorpuse suurtükiväeülem erukindralmajor K. Aru, Tallinna aukodanik, sotsialistliku töö kangelane ja sõjaveteran L. Vammus ja tänaste sõjameeste esindaja ohvitser N. Saushkin. Suur pidupäev olevat alanud A. Aleksandrovi lauluga „Püha sõda".

Eesti Nõukogude Entsüklopeedia teab kinnitada, et kõik „vabastamise" pidustustel esinenud isikud peale Tallinnas sündinud L. Vammuse on Venemaal sündinud või seal kauemat aega elanud eestlased või puhtakujulised venelased. Nii on N. Liidu kangelasteks kuulutatud Endel Puusepp ja Albert Repson sündinud Venemaal, esimene Jenissei kubermangus 1909. a. ja teine Vologda kubermangus 1921. aastal. Eru kindralmajor K. Aru on sündinud küll Eestis Halinga vallas 1902. aastal kuid siirdus noore poisina Venemaale ja oli juba 1918. aasta punaarmees. Partei esimene sekretär Vaino, kellele möödunud suvel Eestis sooritati atentaadikatse, on sündinud Venemaal Tomskis. Nii siis peaaegu eranditult pärisvenelased või Venemaal sündinud ja kasvanud eestlase nime all esinevad venelased.

Kõige selle suure „vabastamise" kampaania ülespuhumisel jääb eesti rahvale segaseks ja selgusetuks, miks „vabastajad" pärast sakslaste taandumist Eestist ise endiste okupeerijate asemele asusid ja venelased ning venestunud eestlased enam koju tagasi läinud jäädes Moskva okupatsioonivõimude käskude täitjaina ja eesti rahva elujõu väljapigistajatena Eestisse? Nii-siis ei saa meie rääkida Eesti vabastamisest vaid puhtakujulisest Eesti okupeerimisest, mida ei suudeta varjata isegi kõige põhjalikuma propagandaga, kuna karm tõde lööb pealetükkivalt ja silmatorkavalt „vabastamise" propagandavõõbast läbi.

*

Kujutage ette olukorda, et Moskvasse rahvusvahelise konverentsile saabub kõnelema mõne antikommunistliku riigi riigipea, näiteks Tshiili sõjaväelise hunta juht kindral A. Pinochet või Lõuna-Aafrika president B. J. Vorster. KGB võtab tarvitusele erakorralised abinõud nende veendunud ja rahvusvaheliselt tuntud antikommunistide kaitseks ja peksab Moskva tänavatelt minema kommunistid, kes on tulnud nende meeste vastu demonstreerima. Ning konverentsil kõnetooli asunud antikommunistliku riigi riigipea ei vali sõnu, kuidas hurjutada N. Liidu kommunistlikku valitsust, selle imperialistlikku poliitikat, koloniaalvõimu rakendamist Teise maailmasõja ajal allaheidetud riikides ning Kremli manöövreid Kuuba ja teiste satelliitriikide võõrleegionite abil oma vallutuste jatkamiseks. Kõnetooli tõusnud mees kirjeldab eredates värvides ka neid suuri kannatusi, mille osaks on saanud kambodzha rahvas kommunistlike diktaatorite võimuvõitluse ja Kremli poolt toetatud vietnami okupatsioonioperatsioonide tulemusena. Ta räägib ka nendest kümnetest tuhandetest põgenikkudest, kes saadetakse Moskva toetusel opereerivast kommunistlikust Vietnamist iga päev vanades laevalogudes ja väikestes paatides merele hukkuma.

Kõne on niivõrd paeluv ja faktidele põhjendatud, et see saab suurte kiiduavalduste osaliseks.

Teil on õigus — see lugu on ainult fatamorgaana — mingisugune kangastus või õhupeegeldus, millel ei ole reaalset alust. Moskvas pole kunagi varem peetud avalikult nõukogude vastast kõnet ja seda ei juhtu ka tulevikus — vähemalt mite kommunistliku rezhiimi ajal. Kuid midagi sellesarnast kuigi ainult vastupidises vormis, kus tuntud kommunistlik riigipea ründab Ühendriike ja teisi demokraatlikke riike, saab vabalt toimuda Ühendriikide pinnal, New Yorgis, Liitunud Rahvaste Organisatsiooni hoones. Seal atakeeris ameerika tiheda politseivalve all kohale jõudnud Kuuba punane diktaator Castro ägedalt Ühendriike ja teisi kapitalistlikke riike, süüdistades neid maailmas valitsevas pinevuses, viletsuses ja rahvastele tekitatud kannatustes. Seda tegi ta ajal, mil Kambodzhas surevad kümned tuhanded inimesed nälga sel lihtsal põhjusel, et kommunistlikud

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

20. ja 21. okt. dr. H. Tari, tel. 922-3824.

27. ja 28. okt. dr. T. Sauks, tel. 461-0912.

Montreali Eesti Seltsi uus juhatus

MONTREAL — Montreali Eesti Seltsi juhatuse koosolekul, 5. oktoobril jagati ametid järgmiselt: Leida Helde — esimees, Hille Sutt — abiesimees, Richard Leitham — abiesimees, Meeme Sultson — kirjatoimetaja, Karl Koppel — laekur, Elmar Ani — abilaekur, Hugo Muru — nõuandev juhatuse liige, ning Paul Kents — toimetaja.

Seltsi liikmemaks on $4.00 aastas, pensionäridel $2.00. Liikmemaksu on võimalik tasuda abilaekurile Elmar Ani'le pühapäeviti kiriku juures. Liikmemaksu võtavad vastu ka kõik teised juhatuse liikmed. Peale nende on Seltsi erakorralise peakoosoleku otsusel 20. sept. Anton Pindam volitatud seltsi liikmemaksu kasseerima, aadressil 5293 Cavendish, N.D.G. H4V 2R6.

Toronto Eesti Segakoori perekonnaõhtu

Toronto Eesti Segakoor korraldas Eesti Majas möödunud laupäeva õhtul omavahelise perekonnaõhtu, millega tähistati koori 28. aastapäeva. Kooriliikmeid, nende omakseid ja külalisi oli üle 75.

Õhtu avas koori esimees Viktor Rein, tervitades kõiki osavõtjaid ja tuletas meelde koori asutamist. Selle järel lauldi koori moto, mille koori viiendaks aastapäevaks oli loonud Udo Kasemets nii teksti kui ka meloodia osas. See moto sai ka koori lipukirjaks kui 5. aastapäeval õnnistati koorile asutajate liikmete poolt antud koori lipp.

Õhtune tegevus oli lauas, lauldi ühislaule ja koor esitas Uno Kook'i juhatusel mõned koorilaulud. Väga huvitavaks kujunes koorijuhi U. Kook'i poolt koostatud helilindistuskroonika, kus esitati helilindilt möödunud kontsertide programme, mis tuletasid meelde lauluviljelemisest rikkaid aastaid.

Ülejäänud osa oli seltskondlikult meeleoluline, oli loterii, kus enamus võitusid langes lilla kleitidega daamidele. kuna roosades kleitides olijal oli vähem õnne; teistele õnn ei naeratanudki. Pidulaua oli valmistanud segakoori naisliikmed Linda Järvalti juhatusel.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

diktaatorid katsuvad üksteist võimuhaaramise tuhinas vägivallategudes üle trumbata ja kogu selle mängu juures ei ole puhtad Castro ega tema emamaa N. Liidu käed.

Castro kõnes oli muudki kuraasitamist. Eelkõige nõudis ta, et läänеriigid peavad andma n.n. kolmanda maailma riikidele, kellede juhiks kujunes pärast äsja Havannas peetud konverentsil Castro, 300 miljardit dollarit ülesehitustööks. Sellest summast loodab ka Castro osa saada, kuna Moskvale läheb üsna kalliks Kuuba saarel toimuv „kommunismi ülesehitamine", mis seni veel kusagile välja ei ole viinud.

Need lihtsad näited — üks ettekujutlus Moskvast ja teine tõestisündinud lugu New Yorgist, on võibolla kõige paremateks tõenditeks, mida kommunismi vallutamisoperatsioonid kogu maailmas teevad edusamme ja läänеriigid on alati rahvusvahelise poksiringi nurka surutud.

AMI

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

21.—23. aug. esines Stokholmis Riiklik Noorsooteater Tallinnast. Esitati poola kirjanik M. J. Bordowiczi 2 vaat. näidend „Non-stop" ja Paul-Eerik Rummo koostatud „Ramilda Rimalda" A. H. Tammsaare tekstidest. Pildil (vasakult) näitlejad Silvia Laidla, Lisl Lindau ja tema end. kolleeg „Töölisteatri" päevilt Jussi Romot, Kaie Mihkelson, Elisabeth Romot, teatrijuhataja Kalju Komissarov, lavastaja Lembit Peterson ning näitlejad Sulev Luik ja Aleksander Eelmaa. Ees väljasirutatud käega funktsionäär Jaak Allik, kes on Olga Lauristini poeg tema teisest abielust Henrik Allikuga. Foto: M. Lepper

Põhja-Ontario eesti koguduste juubelipäevad

Pidulikud jumalateenistused eesti usuelu rajamise 30. aastapäeval

Kolmkümmend aastat on möödunud nendest päevadest, mil selleaegne EELK usuelu korraldaja Kanadas, õpetaja Karl Raudsepp pidas esimesed eestikeelsed jumalateenistused tolleaegses Port Arthuris, Sault Ste. Maries, Sudburys ja teistes Põhja-Ontario keskustes. Tänapäeval tegutsevad eesti luteriusu kogudused eelnimetatud linnades (kuigi Port Arthurist on saanud Thunder Bay) kuid teised oma-aegsed kuulutuspunktid on ammu maha jäetud, kuna enamus eestlastest on aastate kestel siirdunud mujale. Sudbury ning Sault Ste. Marie kogudused pühitsesid hiljuti Põhja-Ontario eestikeelsete jumalateenistuste juubelit, kuigi organiseeritud kogudused on mõned aastad nooremad.

Sudburys tähistati tähtpäeva piduliku jumalateenistusega, kuhu oli palutud teenima piiskop Karl Raudsepp, kes esimesena kuulutas Jumala sõna eesti keeles Sudbury linnas. Kahjuks aga nurjusid need plaanid, kuna piiskop Raudseppa tabas varsti pärast tema Sudburysse jõudmist südameatakk ning ta toimetati kiiresti haiglasse.

Antud olukorras pöördus kogudus oma hooldusõpetaja abipraost Tõnis Nõmmiku poole, et ta katsuks endale Torontos ja Virginias asetäitjaid leida ning Sudbury ja Sault Ste. Marie jumalateenistustel piiskopi asemel teenida.

Õpetaja Nõmmik jõudis 20 minutit enne teenistuse algust autoga kohale ning teenistus võis alata. Eestpalves palvetati piiskopi eest, ning tänati jumalat õnnistuse, eest, mida kogudus on 30 aasta jooksul võinud kogeda. Orelil teenis Heino Nielsen. Peale jumalateenistust siirduti koguduse saali, kuhu naisringi daamid olid katnud õhtusöögi. Kõnelesid koguduse esimees Jaan Kõverik ning hooldusõpetaja. Abipraost külastas selle järele haiglas lamavat piiskoppi ning siirdus edasi lennuteel Sault Ste. Mariesse.

Sault Ste. Marie oli EELK Kogudus samuti kutsunud piiskopi oma juubeliteenistusele jutlustama, kusjuures teenistusel pidi assisteerima koguduse endine esimees ja õpetajaabiliste usuteaduslíku instituudi õpilane Väino Kaldma. Õnnetuseks oli ka V. Kaldma haigestunud ning viibis samuti haiglas ning õp. Nõmmik pidi olude sunnil mõlemaid asendama. Jumalateenistusel laulis Sault Ste. Marie Suomi-Eesti Ma ja naiskoor Arno Ambeli juhatusel, kes asendas haigestunud V. Kaldma'd. Koor kandis ette ühe eesti- ja teise soomekeelse koraali. Orelil teenis dr. Roman Toi Torontost. Kirikulisi oli pühakoda täis.

Ka Sault Ste. Maries oli korraldatud koguduse daamide poolt juubeli puhul õhtusöök. Päevakohaste sõnavõttudega esinesid koguduse organist A. Ambel, esimees Udo Rauk ja õpetaja T. Nõmmik kuna dr. R. Toi esitas pikema ettekande eesti kirikulaudest. Kirjalikud tervitused olid saabunud koguduse hooldajalt, õpetaja U. Petersoolt ja teistelt.

Abipraost Nõmmik külastas kasiin kaasmaalasi kodudes ning haiglates ja pöördus järgmisel päeval tagasi Sudburysse ja Torontosse.

Sault Ste. Maries pidas õp. K. Raudsepp esimese eestikeelse jumalateenistuse Zioni kirikus 3. novembril 1949. Kirikulisi oli 65, armulaualisi 14, annetusi $19.00. Õpetaja külastas nelja perekonda. Esimene leer õnnistati 28. mail 1950, esimene laulatus toimus 20. aprillil 1950, esimene ristimine 24. veebr. ning esimene matus 7. aprillil 1951. Sama aasta lõpul asus linna elama õp. Elmar Petersoo ja järgmisel aastal asutati EELK Sault Ste. Marie Kogudus. Kogudust on teeninud õpetajad E. Petersoo 1952—70, õp. T. Nõmmik 1970—74, Leo Leiv 1975—77. Sellest aastast alates on koguduse hooldajaks õp. U. Petersoo.

Sudburys teenis õp. K. Raudsepp esimest korda 9. novembril 1949. Jumalateenistus toimus Soome Püha Matteuse kirikus. Kirikus oli 55 kaasmaalast, korjandus andis $21.50. Esimene leer õnnistati 3. juunil 1950, esimene ristimine toimus 15. juulil 1950, esimene laulatus aga alles 23. veebruaril 1952.

Samal aastal asus Port Arthuri linna elama õp. R. Reinaru, kes sai ülesandeks teenida Port, Arthuri, Winnipegi ja Sudbury eestlasi.

Aastal 1952 asutati ka EELK Sudbury kogudus. Koguduse õpetajateks on olnud: R. Reinaru 1952—57, E. Petersoo 1957—70; hooldajaks õpetajaks T. Nõmmik alates novembrist 1970. Koguduse esimeheks oli 19 aastat Leo Nielsen, hiljem E. Kiudorf, H. Linnard ja nüüd J. Kõverik.

Kolmekümne aasta eest toimus ka esimene eestikeelne jumalateenistus Port Arthuris, kuid selle tähistamine toimub eraldi.

Mõlemas linnas toimusid tähtpäeva sündmused rõhutud meeleolus, kuna piiskop K. Raudsepp. kes esimesena kuulutas seal Jumalasõna eesti keeles, lebas haiglas. Seda suurem on rõõm, et piiskop on paranemas ning kogudused loodavad, et ta saab neid tulevikus loodetavasti koguduste aastapäevadel uuesti külastama.

EKK kontsertideseeria algab

Esinevad Õnne Laikve ja Peter Paul Lüdig

EKK kontsertide seeria alustatakse sellel aastal laulude õhtuga. Solistiks on sopran Õnne Laikve ning klaveril Peter Paul Lüdig. Eelseisva laulude õhtu muusikaliseks sisuks on valik nii internatsionaalset kui eesti vokaalmuusikat. Scarlatti, Schumann, Grieg ja Richard Strauss esindavad „liederite" loomise ja loomingu paremikku väljamaal.

Robert Schumanni kaheksaosaline laulude tsükkel „Frauenliebe und Leben" on vahest selles sektoris kõige ambitsioonikam. See tsükkel toob Õnne Laikve laulude õhtule ulatuslikuma muusikalise elemendi, mida siis üksikud laulud teistelt tuntud soololaulude loojatelt aitavad nagu raamida — alata ja lõpetada.

Laulude õhtul ei puudu ka kuramaazh ooperiga: siin tuleks eriti nimetada Puccinit.

Meie armast eesti soololaulude varamut esindavad seekord laulud Mihkel Lüdigi, Artur Kapi ja Alfred Karindi loomingust ja Oskari Merikanto lisab annuse hõimutundeid.

Õnne Laikve on olnud küll iseseisvate laulude õhtutega kui mõneski muus kapatsiteedis üsna järjekindlalt rambivalguses. Selle kõrval teame, et ta on olnud püsivalt ja väsimatult töös oma võimete ja oskuse süvendamisel — olgu see siis juba Austraalias ning nüüd siin Toronto Kuningliku Konservatooriumi laulu- ja ooperiklassides.

See kõik tagab tema laulude õhtule kvaliteedi, mis kogu muusikalise südmuse kujundab nauditavaks laulukunstiliseks sündmuseks.

Kui siia juurde tuua veel Peter Paul Lüdigi vilunud ja Õnne Laikvega juba pikemat aega koostöös olnud käsi saatjana klaveril — siis see aina lisab omakorda nii avarust kui maitset. Peter Paul Lüdigit tuntakse ju maailmakuulsate solistide nagu Tatjana Menoti, Valerie Barssova, Miliza Korjuse, Joseph Schmidt'i, Dimitri Smirnov'i jne. saatjana juba Tallinnast — kus ta tegutses Estonia teatri ooperidirigendina.

Nõnda ootab Toronto vokaalmuusika sõpru ees sisutihe ja kvaliteetne laulude õhtu.

Õnne Laikve — Peter Paul Lüdigi Laulude Õhtu toimub Toronto ülikooli Hart House'i muusika saalis. Algus: pühapäeval, 4. novembril on kell 4.30 peale lõunat.

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Montreali eestlased Stokholmi koos Toronto eestlastega

Pärast suvepuhkuste lõppemist alustas ESTO-80 Ühislennu „Põhjakotka '80" lennukomitee intensiivse tegevusega. Lennukomitee koosolekul, 10. oktoobril kaaluti pidevalt muutuvat olukorda, et võtta seisukohti mitmes aspektis.

Õnnelikul kombel ei ole praegune majanduslik olukord ohustanud ühislennu organiseerimist mingil viisil. Sõiduhind, mida lennukomitee väga ettenägelikult kalkuleeris, jääb samaks — ca $450.

Samuti ei ole mingeid muudatusi ette näha ärasõidu ja tagasipöördumise ajaplaanis.

Registreerijate arv kasvab pidevalt ja torontolaste ning teiste väiksemate keskuste eestlastega tahavad liituda nüüd ka Montreali eestlased, kes on loobunud sealsest APEX'i kaudu korraldatud ühislennust liigselt kõrge hinna tõttu. (APEX'i hind suvel Stokholmi on $675).

Kahes lennukis on kohti veel saadaval ainult 50—60 ümber. Kolmandas lennukis on neid rohkem. Niipea, kui leping lennukite üürimiseks sõlmitakse, täidetakse vabad kohad muulastega. Sellepärast paneb lennukomitee kõikidele neile südamele, kes tahavad ühineda Põhjakotka '80 ühislennuga, rutata registreerimisega! Registreerimisplankette võib saada P. Lawsoni reisibüroost ja ühislennu toimkonna liikmetelt. Ühislennu toimkonda kuuluvad: Tõnu Tõsine, tel.: 766-7409; Vally Johanson, tel.: 494-3147; Leo Puurits, tel.: 233-7845; Lia Orav, tel.: 431-6489; Gunnar Mitt, tel.: 767-7065; Jüri Ramjalg, tel. 231-2181; Elna Kungla, tel.: 282-8833 ja Jaanus Marley, tel. 690-0714. P. Lawsoni telefon on: (416) 862-8187.

Odavamaid majutusvõimalusi saab P. Lawsoni reisibüroo kaudu.

Mõnes üliõpilaselamus on veel vaid üksikuid tube saada. Palume asjast huvitatuil tubade kinnipanemisega kiirustada, kui soovitakse odavamat majutamisvõimalust kasutada.

v — y

Teadaanne

Tartu Tütarlaste Gümnaasiumi endiste õpilaste koosviibimine kooli 60. aastapäeva puhul, 4. nov. kell 4 p.l., 107 Briar Hill Ave. L. Zoobel, tel. 488-3220.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ---- “ ---- 197 . Tellimise katteks lisan $ ---- siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ----------

Aadress ----------

KURVASTUSEGA MÄLESTAME MEIE KESKELT LAHKUNUD ARMAST

dr. ANN BARRETT-SILLAPERE

surnud 28. septembril 1979 Havais

ALMA ja JOHN LUTUS
HELLE ja JOHN DICK
KRISTINA ja DAVID'iga

Puhka rahus!

HEITI REBANE

Sündinud 24. oktoobril 1919 Võrumaal
Surnud 14. septembril 1979 Sault Ste. Maries

Sind mälestavad

tütar IMBI KULPAS perekonnaga Eestis
abikaasa ADELE
kasutütred: ASTA PAAT perekonnaga
JUTA ADER perekonnaga
ANNE ALBO

Puhka rahus kallis!

ARMAST SÕPRA

ARNO SELDER'it

mälestavad kurbuses

V. VÄRTINA ja
R. STAMM
perekondadega

„Mina olen ülestõusmine ja elu,
kes minusse usub, see elab,
ehk ta küll sureb!"
Johannese Ev. 11:25

OOTAMATULT LAHKUNUD ARMAST SÕPRA

JULIAN NELIS't

mälestavad leinas

IDA ja HELMUT TÖIGAST

Meie sügav kaastunne DAGY'le tema õe

HELGA

kaotuse puhul

LYDIA, VIKI, HELMI ja VILLU

KALLIST SÕPRA

JULIAN NELIS't

mälestavad leinas

perekonnad: OLEV HÄRM
HEINO KURI
LEMBIT VARDJAS
HALJAND SARV

Avaldame sügavat kaastunnet DAGY KAASIK'ule tema õe

HELGA PANCHENKO

surma puhul

EESTI RAHVUSTEATRI PERE

4612 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

ARMAST SUGULAST

HELGA't

surnud 14. oktoobril 1979

leinab

KONSTANTIN

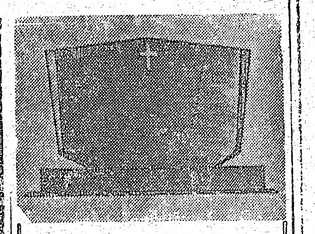

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7
(Davisville & Eglinton vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aastz. teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON
FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

ARMAST KAASOSANIKKU

HELGA PANCHENKO't

mälestab leinas

NOSTRA DOMUS CO. PERE

Avaldame sügavat kaastunnet DAGMAR KAASIK'ule tema armsa õe

HELGA PANCHENKO

surma puhul

HILDA ja AADU PIRNSALU

Mereväe kapten-leitnant Joosep Pruun surnud

1. oktoobril suri Borås'is Eesti Vabadussõja kavaler mereväe kapten-leitnant Joosep Pruun. Ta on sündinud 30. oktoobril 1893. a. Käsmus. Teenis Eesti mereväes mitmel ametikohal, oli nn. vapside protsessi ajal kindral Helki abiliseks kohtu koosseisus ja sai nõuete kohaselt selleks puhuks mereväe kapten-leitnandi auastme. Viimaseks ametikohaks Eestis oli tal Peipsi Laevastiku ülema koht.

Pagulasena on elanud Rootsis, Borås'is, kus on eriti lähedane olnud eesti skautide tegevusele, kes on hinnanud ta tööd Tammeleht I vääristamisega. Ta oli tegev ka Borås'i pensionäride hulgas ja kuulus lauljana Pensionäride Laulukoori.

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

Hiina sõjameeste suured plaanid

Tahavad 20 aasta jooksul järele jõuda USA-le ja N. Liidule

PEKING — „Oleme arvestanud, et kahekümne aastaga on meie sõjaline tase võrdne kahe superriigi, Ameerika Ühendriikide ja Nõukogude Liiduga. Sellejuures on eelduseks, et Hiina ja kogu maailm võiks seni rahus elada," ütles Hiina peastaabi ülema abi Wu Xiuquan Pekingit külastanud soome ja rootsi ajakirjanike grupile.

Wu Xiuquan rõhutas, et sõjaväe ajakohastamine moodustab osa neljas eri järgus teostatavast üldisest moderniseerimise programmist, millega Hiinast tahetakse kujundada tänapäevane tööstusriik aastaks 2000.

„Hiina pürgib saada moodsamaid relvi, mis tänapäeval on olemas, kuid see ei saa minna kiiresti. Meie arvestuste kohaselt areng võib toimuda kolmes järgus," ütles ta.

Ta seletas, et praegu on teostumas esimene järk, millisel perioodil Hiinal tuleb end usaldada tema kasutuses olevate vananenud relvade jõusse.

Staabiülema abi arvestuse kohaselt on Hiina praegu 10—20 aastat superriikidest relvatehnoloogias järel.

Teises järgus loodab Hiina oma relvastust tõhustada kodumaise tehnika ja relvatööstuse abil. Kolmandas järgus katsutakse relvastuse tehnilist taset parandada välisriikidest toodavate relvadega. Prantsusmaa ja Inglismaa on valmis Hiinale relvi müüma, kuna Ühendriigid on esialgu väitnud, et neil ei ole põhjust alustada Hiina relvadega varustamist.

Wu Xiuquan ütleb nimesid nimetamata, et Hiina on arutlenud probleeme arenenud tööstusmaadega ja loodab, et ta suudab nende abil arendada tugevat relvatehnikat lähimate aastate jooksul.

„Kui saame välismaist abi, siis rahva vabastamisarmee näib kümne aasta pärast välja hoopis teistsugusena," ütles Wu. Ta lisas siiski, et Hiina mõistab täiesti, et samal ajal jõuavad edasi ka teised riigid ja Hiina püsib ikkagi suurriikidest taga, kuid kahekümne aasta pärast loodavad hiinlased olla teistega samal tasemel.

„Aga praegusel hetkel oleme võimelised tagasi lööma iga ründaja, selles oleme täiesti veendunud," ütles Wu lõpuks.

Kitcheneri Eesti Selts 30-aastane

K.E.S. tähistab oma 30-ne aasta juubelit aktuse ja sügispeoga Seedriorul 20. oktoobril, algusega kell 20.

10. sept. 1949. a. otsustasid 13 eestlast tolleaegses eestlaste ühiselumajas 53. Ontario tän. Kitcheneris asutada K.E.S.-i ja moodustasid selleks asutamise toimkonna: E. Kägu, E. Rebane, A. Mamers ja S. Kook. Asutamise koosolek toimus 15. okt. Peetri kiriku ruumes 41-e asutaja liikmega. Esimeheks valiti E. Kägu.

Sellel ja mõnedel järgmistel aastatel saabus Kitcheneri suhteliselt palju eestlasi, kuid suur osa nendest läksid uuesti edasi mujale, eriti Torontosse kus oli paremaid võimalusi ja suurem eestlaskond. Nõnda on omal ajal Kitcheneris olnud mitmed hiljem mujal üldiselt tuntud eestlased nagu õp. A. Kivisikk, P. Naaber, J. Järve, S. Kook, J. Vaimel, E. Tobreluts, V. ja A. Varangu, L. Tõsine j.t. Suurem osa eesti kirikuõpetajaid saabusid Kanadasse tulles Kitcheneri kust nad mujale edasi asusid. Esimesena saabus praegune piiskop K. Raudsepp, kellele oli Lutheran World Federationi poolt ülesandeks antud asutada Kanadasse eesti kogudused ja nõnda ta tegelikult rändas läbi kogu Kanada Atlandi äärest kuni Vancouverini eesti kogudusi organiseerides.

1952 a. oli S-il 86 liiget, juhatus pidas 21 koosolekut, toimus 9 tähtsamat üritust, suvepidust oli 348 osavõtjat ja seltsil oli oma laulukoor, rahvatantsijad, skaudid ja korraldati ka lastesuvekodu. 1955. a. toetas K.E.S. Seedrioru asutamist $1000 suuruse summa aluskapitaliks andmisega. Huvitav oleks märkida, et kui seltsi liikmete arv kuni 1974 a.-ni püsis 80—90 piirides, siis nimetatud aastal oli liikmeid 115, järgmisel juba 123 ja praegu on 114 liiget. See tuleb sellest, et Kitcheneris ja ümbruses (Waterloo, Guelph, Cambridge) on eestlased pea kõik ja ka siinseis ülikoolides õppivatest eesti üliõpilastest on suur osa seltsi liikmed. Kuni käesolevani on seltsi iga-aastasteks üritusteks olnud E.V. aastapäev, kevadpidu, emadepäev, sügispidu, korjandus Saksamaale, laste jõulupuu ja tihti ka uue aasta vastuvõtmine, ning loomulikult kõigist Seedrioru üritustest osa võtmine. Kitcheneri eestlaskond on annud Seedriorule kõige suurema arvu vabatahtlikke töötunde ja seltsi üritused on ka pea kõik Seedriorul aset leidnud.

K.E.S-i esimeesteks on olnud Elmar Kägu (2 a.), Arnold Voltre (20 aastat), Tammi Ruutopõld, Eduard Rebane (2 a.), Albert Nigul (3 a.), Eda Kalm ja praegu on Ene Rebane.

—n

● Lõuna-Rootsi Eesti Maja Ühing alustas oma sügishooaega klubiõhtuga, kus Martin Laagus tutvustas Pärnu lahe kalanduse arengut. Edaspidi toimuvad klubiõhtud igal teisel neljapäeval.

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstiäsitööd kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Ärahüppajad ja vene propaganda

MOSKVA — N. Liidu võimud on hädas ärahüppajatega ja püüavad leida igasuguseid trikke ja võtteid, et ärahüppamise tõelisi põhjuseid varjata ja lääneriike nõukogude sportlaste ja kultuuritegelaste läänemaailma jäämises süüdistada. Nüüd, kolm aastat hiljem, on tulnud venelased avalikkuse ette ka omapärase teooriaga, millega tahetakse põhjendada N. Liidu olümpiameeskonda kuulunud vettehüppaja Sergei Nemtsanovi ärahüppamist Montreali olümpial. Nemtsanov kadus Montrealis olümpiakülast ja varjas ennast mitu päeva Kanada sõprade juures, kuid noore 17-aastase poisi närvid ei pidanud pingele vastu ja ta läks patukahetsejana venelaste juurde tagasi. Moskva propagandamehed kinnitavad nüüd, et üks kanada sportlane oli meelitanud Nemtsanovi kahe immigratsiooniametniku juurde, kes olevat noore sportlase uimastusainetega uimastanud. „Ärahüppamise" olevat organiseerinud CIA.

Eestis ergutatakse individuaalelamute ehitamisele

Nooremad generatsioonid ei taha enam isade-emade eeskujule järgneda

Nõukogude Liidu sotsialismi areng ja kommunismile üleminek on iseenesest vasturäägimiste rida, mille kuidagi mõistlusepäraselt ei saa läheneda. Kui omal ajal ehitati kümne küünega ja leiva kõrvalt individuaalmaju, sageli ebasobivalikult materjale hankides, siis tuli hiljem tõendeid otsida, et mitte sattuda oma kodu loomisel kurjategijate nimekirja. Nüüd on asjadel hoopis vastupidine käik.

Nõndanimetatud „Vabariigi valitsus" on otsustanud elamuehituse ergutamiseks teha suuri soodustusi. Ministrite nõukogu presiidiumis on märgitud, et elamuehituse üldise kasvu tingimustes on Eesti linnades viimastel aastatel vähenenud individuaalelamute ehitamine.

Tagasimineku vältimiseks tegi Eesti NSV Ministrite Nõukogu linnade ja rajoonide täitevkomiteedele, ministeeriumidele ja ametkondadele ning ettevõtete ja asutuste juhtidele ülesandeks osutada abi individuaalelamute ehitajaile.

Täitevkomiteed peavad kindlaks määrama individuaalelamute ehitamise optimaalsed mahud ning individuaalelamute paigutamise piirkonnad aastaiks 1980—1990. Tallinna linnal on vaja lõpule viia individuaalelamuehituseks eraldatud territooriumi ettevalmistamine Sauel. Lähemail aastail tuleb kasutamisele võtta uued individuaalelamuehituse territooriumid: Tallinna elanikele — Niitväljal, Tartus — Ihastes ning Pärnus — Sindi ja Pärnu vahelisel alal.

Eesti Riikliku Ehituskomitee ülesandeks on tagada uute individuaalelamurajoonide detailplaneerimisprojektide koostamine ning anda välja ehitamiseks soovitatavate elamuprojektide katalooge.

Eesti Riiklik Materiaaltehnilise Varustuse Komitee ja ETKVL (Eesti Tarbijate Kooperatiivide Vabariiklik Liit) peavad korraldama ettevõtetes valmistatava betoonisegu ning mittestandardsete industriaalsete ehitusdetailide müüki individuaalelamuteehitajaile. Eesti ehitusmaterjalitööstuse Ministeeriumil tuleb aga korraldada elanike poolt nõutavate ehitusmaterjalide tootmist.

Nõukogude presiidiumis soovitati ka individuaalelamuehitajate kollektiive organiseerida, andes neile abi ehitusmaterjalide soetamisel, mehhanismide ja transpordi kasutamisel jne. Heakorrastamise, haljastamise ning laste mänguväljakute rajamise jm. paremaks korraldamiseks

soovitatakse moodustada individuaalmajade elanike kvartalikomiteesid.

Miks inimesed on kaotanud huvi individuaalmajade ehitamise vastu, seda koosoleku reportaazhist ei selgu. Võibolla noorem põlvkond ei taha enam nii suurt koormust kanda, nagu tehti seda sõjajärgseil aastail. Siin näib sama olukord nagu individuaalmaalappide harimises, mille vastu ka nooremail enam huvi ega tahtmist ei ole. kuigi nüüd riigi poolt seda soovitatakse.

Vaimuliku lauluga Ühendriikides

Toronto baptisti koguduse noortekoori laulumatk

Kanada lõikus-tänupüha pikal nädalalõpul Toronto E. Baptisti Koguduse noortekoor koos oma juhi Charles Kipperiga sõitsid laulumatkale Ameerika Ühendriikidesse, et teenida Lakewoodi ja New Yorgi eestlasi oma lauluga. Kuigi esinemised olid peamiselt eestlastele mõeldud, oli ööbimiskoha tõttu New Yorgi Trinity Baptisti koguduse juures, kus on koguduse esimeheks New Yorgi Eesti Baptisti Koguduse pastor Leonhard Heinmets, esinemisvõimalus ka Ameerika kogudusele.

Buss lahkus reede õhtul Torontost 35 inimesega ja laupäeva hommikul jõuti New Yorki. Pärast lühikest ööbimiskohas sisseseadmist läksid noored linnaga tutvuma, kuna see oli mitmele esmakordne külaskäik New Yorki. Ärasõit Lakewoodi pidi toimuma keskpäeval, kuid bussi hilinemise tõttu ei jõutud ettenähtud esinemise ajaks kohale.

Kontsert-jumalateenistus peeti Lakewoodi Esimese Baptisti koguduse kirikus.

Rahvast oli kogunenud üle 80, et vaikselt mööda saata laupäeva õhtupoolikut emakeelse laulu sõna saatel. Kontserdi kavas olid samad laulud, kui olid hiljutisel Toronto kontsert-jumalateenistusel, noortekoori vaimulikust repetuaarist, soololaul Marika Krabilt, klaveril oli saatjaks Imbi Medri, kuna sõnalises osas kõneles Kalle Medri. Ta käsitles Moosese kutsumisest põleva põõsa ja Jumala hääle kaudu, et oma rahvast päästa Egiptuse orjusest, kuid Jumal näeb ka nüüd inimkonna raskusi ja mõistab kord õiglast kohut.

Peale esinemist oli külalistele korraldatud õhtusöök ühes teises Lakewoodi kirikus.

Laupäeva õhtul New Yorki tagasi sõites oli näha inimmasse linna tänavail, eriti Times väljaku ümbruses.

Pühapäeva hommikul oli kell 11 esinemine ameeriklastele, kus üks osa jumalateenistusest anti Toronto külalistele sisustamiseks. Kell 2 p.l. algas viimane kontsert-jumalateenistus rahvarohkes kirikus. Kuigi see oli ettenähtud peamiselt eestlastele, oli üks grupp ameeriklasi eesti noortekoori uuesti kuulama tulnud. Seekord kõneles Kalle Medri rikkast noormehest, leides et oleks kahju kui me omas rikkuses oleksime siiski vaesed Jumala suhtes.

Peale jumalateenistust oli veel külalistele lõunasöök korraldatud. Selle järel tehti ringsõit bussiga New Yorgiga tutvumiseks ja õhtul kell 10.00 algas sõit tagasi Toronto suunas. Igaüks oli saanud rikkamaks elamustest kaasmaalastele muusikalise külakosti ja teenimise viimisest.

Professor Vello Sermat kolmeks kuuks Euroopasse

York Ülikooli professor Vello Sermat sõitis Torontost kolmeks kuuks Euroopasse oma ala teaduslikule tööle. Kogu uurimisreis kestab kolm kuud. Sellest on esialgul pikem ajajärk Hollondis, Amsterdamis. Kuid tal on ettenäha ka lühem uurimiskäik Soome.

Olaf Kopvillem esinema Montreali

3. novembri õhtul toimub Montrealis St. Philipi kiriku saalis (Sherbrooke ja Connaughti tänavate nurgal) Montreal Westi raudteejaama juures, lõbus Kadriõhtu pidu, mille kavas esineb meeleolulauludega Olaf Kopvillem Hamiltonist. Tantsuks mängib K. J. Raudsepa orkester. Peo algus on kell 7 õhtul. Sissepääs $8.— isikult. Laudade ettetellimiseks helistada Anton või Reet Pindam'ile telefonil 489-5085.

◊ Stokholmis toimus realistide kokkutulek, kus oli üheks küsimuseks kooli mälestiste säilitamise paik. Koolivendade kohtumine on ettenäha tuleval aastal toimuval ESTO-80-l. Kooli 100-aastane juubel peetakse 1981.

Uued intressimäärad Toronto Eesti Ühispangas

Ühenduses üldiste intressimäärade muudatustega on ka Toronto Eesti Ühispanga juhatus jälle tõstnud seniseid intresse.

A. Hoiuintressid:

1. **Tshekikäibeta hoiuarved 10¾ alates 1. okt. 1979.**
   Intressid arvestatud iga kuu madalamalt summalt.
2. **Tshekikäibega jooksvad arved 3½%** (endine).
   Intressid arvestatud iga kuu madalamalt summalt.
   Tshekimaksu ei ole. Tasuta nimelised tshekid.
3. **Tähtajalised hoiused**
   1-aastase tähtajaga 11% alates 16. okt. 1979. Alammäär $1.000.—
   Intress makstud 2 korda aastas ja tähtpäeval.

B. Laenuintressid:

1. **Hüpoteeklaenud 13%**
   Laenumaksud veerandaasta viisi. Teated saadetud 2 nädalat enne maksu tähtpäeva.
2. **Personaallaenud 13,5%**
   Laenuintressid jõustusid 12. oktoobrist 1979
   Laenumaksud igal kuul laenusaamise tähtpäeval. Teateid ei saadeta.

JUHATUS

MAHLA-KEETJA

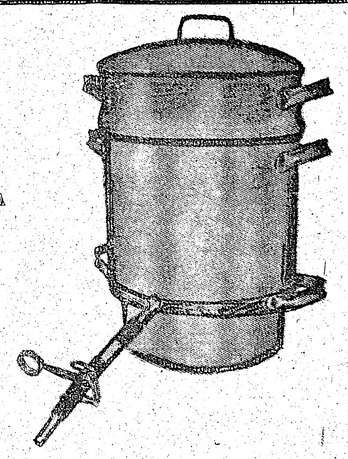

9-liitrine MEHU-MAIJA alumiiniumist

Saadame ka posti teel

Täielik valik roostevabast potte ja kohvikanne

KINKEESEMED JA DELIKATESSID SOOMEST

THE FINNISH PLACE

5463 YONGE STREET, WILLOWDALE, ONTARIO M2N 5S1 — 222-7575

Saadaval

KAHEAASTASE HÄRJA LIHA

otse talust — soovikohaselt lõigatud poole või veerandi viisi

Helistada õhtuti tel. 489-8564

FINN TASTE BAKERY

7 Grantbrook Ave. (Finch Plaza)

(Finchi nurgal, Bathursti ja Yonge vahel)

TELEFON 225-0824

Pagariäri neile, kel on peen maitse

Ari avatud: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.

(Esmaspäeviti suletud)

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

võtab tellimisi vastu alumiinium uste, akende ja välisseina katete tööde peale (aluminium siding). Neljas värvis alumiiniumist veerennid ilma jätkudeta (ühes tükis). Tasuta hindamine.

Töö kiire ja korralik.

H. OSSO, tel. 884-4558 ja 832-2238, Richmond Hill, Ont.

Met. lic. nr. B 888

Läti äri

DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS

9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011

Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ★ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ★ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2205, kell 3—5 p.l.

OLD MILL TAILORS

7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO

(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)

TEL. 769-9535

DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI

RUDY SCHNEIDER

S & G TIRE SERVICE

459 Roncesvalles Ave. Tel. 534-6602, 534-9989

LUMEKUMMID

ESINDAME: Uniroyal, Vredestein, Michelin, Goodrich'i „radial-ply" autokumme. Kõik suurused. Tarvitatud autokummid.

Autokummide parandamine.

Elektrooniline rataste balansseerimine. Kõigilt uutelt kummidelt hinnaalandus.

Müüme kõiki uusi ja pruugitud rattaid.

HINNAD ERITI ODAVAD JA TÖÖ EEST VASTUTUS

Töötame esmaspäevast reedeni kella 8.30—6.00 ja laupäeviti kella 8.30—1.00.

S. MALMSTRÖM & SON

WORLD famous Pianos

Hea klaver on eluaegne investeering!

Suur valik tunduva hinnaalandusega.

Ka rentimine.

Saadaval kõik muusika instrumendid.

REMENY

HOUSE OF MUSIC LTD.

553 Queen St. West, Toronto

M5V 2B6 ◊ Tel. 363-1966

Uued kasukad tellimistööna

Kasukate parandused, ümbertegemised ja puhastused soodsate hindadega

Aadress: 5463A Yonge St. Willowdale, Ont.

(The Finnish Place'i peal)

THE FURRIER

OLLI NIEMINEN

Telefonid: 224-2008, 881-0189

FINN-AUTO

Teen kõiki mehaanilisi parandusi (mitte keretöid)

3323 Danforth Ave. Tel. 691-9558

RISTO SAARENVIRTA

Soovitakse

LAPSEHOIDJAT

Midland—Finch raj. 5 päeva nädalas. — Tel. 1-666-1101, pärast 26. okt. 298-2250

KAASMAALASED!

Puhastan keemiliselt (steamcleaning) Teie diivanid ja toolid, vaibad seinast seina ja lahtised Teie oma kodus. — Hel. Erik Lokbik 447-9834

JAAN ALMER

KATUSETÖÖD

Tel. 699-5295

698-2745

Teeme uusi ja parandame vana nii linnas kui ka suvilates

Müüme aknaid ja installeerime

WINDOWS BOUNDS

1916 Queen E, Toronto

SPORT

Eesti sporti Austraalias

Austraalia eestlased ja soomlased võistlesid Narrabeenis „maavõistlusel". Võistlesid nii vanad kui ka noored pealekasvust. Viimases osas domineerisid „lootused", kellest varemgi on olnud juttu, näit. keskkooliõpilane Erika Seck, kes domineeris naiste aladel, eriti jooksudes ja hüpetes. Keskkoolide meistrivõistlustel, kus osalesid 140 kooli, võitis Erika 200 m jooksu oma vanuseklassis ajaga 27,3 sek., mis on Austraalia eesti naiste rekordi kordamiseks. 800 m jooksus ühiselt kõikidele vanustele, tuli ta neljandaks ajaga 2.34,0.

Põnev Rootsi—Eesti korvpalliliahing

Tamperes Soomes toimusid Baltic Cup'i (Balti karika) korvpallivõistlused, kus osalesid Soome, Rootsi, Eesti ja Läti. Mäng Rootsi ja Eesti vahel kujunes eriti põnevaks, kuna täisaeg lõppes viigiliselt 77 ja alles pikendusega võitis Eesti 89:87.

Eestlaste parim korvikütt Tõnis Randala tegi 18 punkti, rootslaste parim Roland Rahm 24.

Läti kaotas Rootsile 89:92, Soome omakorda võitis Eestit tasavägises matshis 68:67 (poolaeg 36:24).

Karika võitsid seega soomlased, teiseks jäid eestlased, kolmandaks Rootsi ning neljandaks lätlased.

Kergejõustikuradadelt

Joyce Smith, 41-aastane briti koduperenaine võitis Lääne-Saksamaal, Waldmielis peetud maratonijooksu ajaga 2.36.27. Kanadalanna Gayle Olinek jäi kuundaks ajaga 2.44.04.

*

Itaalia jooksja Pietro Mennea, kelle nimel on praegu 200 m maailmarekord, võitis Bolognas 100 m jooksu ajaga 10,18. Kolm Itaalia kõrgushüppajat, Di Giorgi, Raise ja Bruni püstitasid kolmekesi uue Itaalia kõrgushüpperekordi 2.27.

*

24-aastane Jaroslaw Gwozdz on kolmas Poola kõrgushüppaja, kes on ületanud 2.24. Tema endine isiklik rekord oli 2.20.

*

Olümpiavõitja soomlane Lasse Viren kavatseb jooksta 10.000 m veel Moskva olümpiamängudel. Selle kõrval kavatseb ta korrata ka maratonijooksu, nagu viimasel olümpiamängudel Montrealis.

*

VIII Vahemere mängude kergejõustikuvõistlustel olid silmapaistvad Jugoslaavia sportlased Dragan Zivotich ja Vladimir Milich. Esimene võitis 800 m jooksu isikliku rekordiga 1.45,2, teine kuulitõuke maa rekordiga 20.58. Mõlemate tulemustega pääseb hooaja kümne parima hulka maailma edetabelis. 400 m tõkkejooksu võitis ka jugoslaavlane Rok Kopitar ajaga 49,70.

Teiste maade sportlasist paistsid silma itaallanna Sara Simeon, kel pole tänavu õnne olnud suuremail võistlustel, kuid sai nüüd kõrgushüppes tulemuseks 1.98. See on tänavu maailmas sakslanna R. Ackermanni 1.99 järel teine tulemus. S. Simeon üritas ka uut maailmarekordi 2.02, kuid katse ebaõnnestus. Teine itaallanna Gabriella Dorio tuli 800 m jooksus esikohale ajaga 2.01,8.

Prantsusmaa kergejõustiklasist võitsid Francis Demarthon 400 m ajaga 45,89, Penisio Lutui odaviskes 80.18 ja Barnard Lamitie komikhüppes 16.90.

*

Euroopa kaugushüpperekordi omanik jugoslaavlane Nenad Stekic sai Itaalias neli korda tulemuse 8.20 ja üle selle. Hüpete seeria on 8.27, 8.22, 8.21 ja 8.20. Samal võistlusel oli kolmikhüppes isikliku rekordiga parim prantslane Gerard Valetudie tulemusega 16.80. Kõrgushüppes oli esimene Dietmar Mögenburg 2.22 ja naistest Sara Simeon 1.90.

*

Londonis toimusid Vene ja Inglismaa vahelised kergejõustikuvõistlused, kus venelased said kolmikhüppes kolmikvõidu; neist parim oli Anatoli Piskulin tagajärjega 16.61. Vasaraheite võitis Aleksander Bunejev tulemusega 74.12 ja Mihail Gussev kuulitõuke 19.61, teiseks jäi inglane Geoffrey Capes 19.60-ga.

Spordiuudiseid kodumaalt

Tbilisis peetud N. Liidu mootorratturite ringrajasõidu meistrivõistluste viimasel ja kolmandal etapil oli võitjaks Luule Tull. See oli rakverlannale juba kuues kuldmedal moottorrattasõidus. Ka teine eestlane Lembit Teesalu oli võidukas, saavutades kuldmedalid nii 350 kuupsentimeetriliste võidusõidus kui ka seeriamootorrataste klassides ja on nüüd 12-kordne N. Liidu meister. Lisaks kolmele kuldmedalile saavutasid Eesti mootorsportlased veel kolm hõbe- ja kolm pronksmedalit ning saavutasid võistkondlikult esikoha.

*

Samal ajal on ka jalgrattasõidus saavutatud silmapaistvaid tulemusi Tadzhikis peetud N. Liidu ulatusega jalgrattasõidumeistrivõistlustel tuli tallinlane Raul Oja teiseks nii kriteeriumivõistlustel kui ka grupisõidus. Tagasi Eesti tulnud, võitis R. Oja ka oma esimese Eesti meistri tiitli 50 km eraldistardist sõidus ajaga 2.11.46,3. Aavo Pikkuus, kes sõitis osa distantsist pooltühja kummiga kaotas talle 5,5 sekundiga.

*

Maasportlaste N. Liidu ulatusega laskevõistlusel kordas Liivi Erm 580 silmaga enda nimel olevat Eesti rekordit spordipüssi standardis 3x20 lasku.

*

Pärnus peetud vibulaske võistlusel püstitas 17-aastane Siim Talmar Eesti noorterekordi nii 70 m distantsil tagajärjega 299 kui ka harjutuses FITA-I tagajärjega 1147. Meestest oli parim Voldemar Pikson 1202 silma, naistest Tiina Laursoo 1062 silma.

*

Eesti vibulaskesportlane Mati Vaikjärv on viinud Eesti rekordi 50 m 332 ja 30 m 350 silmani. Mati Vaikjärvele kuuluvad nüüd sel alal kõik kümme Eesti rekordit; neist on seitse lastud sel hooajal.

Filateelia

ESTO-80 tähtpäev ja pidustuste kõrgpunkt läheneb tohutu kiirusega. ESTO-80 Filateelia toimkonna ülesandeks on kohandada Eesti Vabariigi posti traditsioone tänapäeva moodsa P.R. tehnikasse ja teha praktiliselt võimalikuks igale pidustusest osavõtjale ja turistile, kaasa viia pidustuselt iga erineva kuupäevaga suveniirümbrik. Selleks korraldab Filateelia toimkond:

1. ESTO-80 postkontori eestiainelise postitempliga Eesti Majas, 6.—13. juulini.
2. Annab välja ESTO-80 suveniir-kirjaümbriku.
3. Annab välja kaks erinevat ESTO-80 reklaammarki.
4. Korraldab Filatelistide päeva kolmapäeval, 9. juulil 1980.

Niihästi suveniir-kirjaümbrikud kui ka reklaammargid on lubatud trükikoja poolt välja saata kuu- vahetusel august-sept. 1979. Nende müüki vahendab Filateelia toimkond. Mõlemad väljaanded on värvitrükis ning kannavad ESTO-80 embleemi ja vastavat teksti. Embleemi kujundajaks on teatavasti Gustav Ilves. Teksti kujundas Georg Westenberg.

ESTO-80 Filateelia toimkond algatab ettepaneku, anda igale ESTO-80 pidustuste päevale oma ajalooline nimetus — näiteks:

5. juuli/Ränikülа päev, 6 juuli/-Kiriku päev, 7. juuli/Läänemere päev, 8. juuli/Eesti Arkamispäev, 9. juuli/Hõimude päev, 10. juuli/Kalevipoja päev, 11. juuli/Lembitu päev, 12. juuli/Vanemuise päev, 13. juuli/ESTO-80 päev.

HANS KRÖNSTRÖM
Filateelia toimkond

„Kungla" rahvatantsijad esinesid Baltimores

22. septembril tähistati Baltimores sealse Eesti Maja 15. aasta juubelit. Esinejaks sündmuse kavalises osas oli kutsutud Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm „Kungla", kes sõitis kohale seitsme autoga, kus oli kaasas 16 tantsijat, pillimees, rühmajuht ja kümmekond kaasasõitjat.

Peoõhtul esitati paaristkümnest tantsust koosnev ligemale pooletunniline tantsupõimik, mille rahvas võttis vastu suure aplausiga. Pärast esinemist B. Eesti Maja esimees P. Kiik tänas Toronto eesti rahvatantsu üldjuhti T. Metsalat ja andis rühmale üle mälestustahvli tunnustuseks Baltimore Eesti Maja ja „Kungla" vahel valitsenud pikaajalisest sõprusest, sest juba 1972. a. esineti seal esmakordselt. Sellele on järgnenud esinemised 1974. a., osavõtt Baltimores peetud Ülemaailmseist Eesti Päevadest 1976. ja seekordne küllasõit oli neljas. Enne rahvatantsude esitamist anti endisele „Kungla" tantsijale Lea Kiikile üle talvisel Kungla juubelietendusel väljajagamisele määratud kuldmärk, mis saaja eemaloleku tõttu alles nüüd saadi üle anda.

Pärast esinemist pakuti tantsijaile õhtusöök, millele järgnes allkorrusel olevas „Kuld Lõvis" noortepidu.

Kõik rahvatantsijad olid majutatud P. Kiiki poolteist aastat tagasi ostetud ruumikas majas, kus 28 inimest mahtusid lahedasti ööbima.

RAAMATUID

müügil

„VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Hanno Kompus — **Kustutamata nälg kunsti järele**	11.—	85
L. Wahtras — **Liivaklass**	2.50	15
Enn Nõu — **Vastuvett**	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — **Reekviem**	3.50	35
H. Michelson — **Skautlikul teel**	3.—	35
H. Michelson — **Noorsootöö radadel**	4.30	35
H. Michelson — **Eesti radadelt**	9.—	35
Triinu" üksiknumbreid	1.50	
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — **Mõttelend — Pilte ja peegeldusi**	5.—	25
Karin Saarsen — **Lohengrini lai kumine**	4.50	15
Herbert Salu — **Utoopia ja futuroloogia**	4.50	25
Eduard Krants — **Lumeliitlased** (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — **Mis need sipelgad** (luuletuskogu)	3.—	15
A. Kubja — **Kadunud kodud — mälestused**	4.—	25
A. Kubja — **Mälestusi kodusaarelt**	2.—	20
A. Kubja — **Palukesed**	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — **Soomepoisid** 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — **Alamuse Audrus — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust**	6.65	40
L. Lumiste — **Atlandi aknal**	2.10	40
L. Lumiste — **Killad külas**	5.30	40
A. Vomm — **Ristsõnad I**	2.50	20
A. Vomm — **Ristsõnad II**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad III**	2.25	20
A. Vomm — **Ristsõnad IV**	2.25	20
Ants Vomm — **Minu hing** (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — **Varjud** (luuletuskogu)	3.—	30
K. Eerme — **Surnud laevad ja elavad mälestused**	1.50	15
K. Eerme — **Päevata päevad ja ööta ööd II**	4.—	40
S. Ekbaum — **Ajatar** (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — **Jumalaga, Kars ja Erzurum**	4.—	30
J. Pitka — **Rajusõlmed**	8.30	40
A. Käbin — **Vaim ja muld**	5.—	40
Urve Karuks — **Kodakondur** (luuletuskogu)	6.—	20
H. Oja — **Koputused eneses** (luuletuskogu)	1.50	25
H. Oja — **Tunnete purdel** (luuletuskogu)	2.75	25
A. Küng — **Mis toimub Soomes?**	14.—	50
Aarand Roos — **Juutide kuningas Tallinnas**	6.—	40
[illegible] **Mitme näo ja nimega**	12.50	50
E. Sanden — **Loojangul lahkumine Tallinnast**	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

Ilme Ivandi — **Pargi**	2.50	35
Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.28	35

Johannes Renner

LIIVIMAA NOOREM RIIMKROONIKA

5.

Meister küsis jällegi, mis põhjusel on nad vaesed mungad Padisel surnuks löönud. Nad vastasid: Neilgi olnud küllalt süüd, ja kui oleks veel üks küünrapikkune sakslane, peaks seegi surema; aga kui tema (meister) tahaks neid oma alamateks võtta (sest nad kuulusid Taani kuninga alla), siis tahaksid nad temale sõnakuulelikud olla, muidu ei taha nad endile ühtki junkrut ega isandat. Meister vastas: See ei kõlbavat temale, et ta jätaks karistamata niisugused mõrtsukad, kes säärase teoga valmis saanud, mille sarnast maailma algusest peale veel pole kuulud; nad peavad aga seal nii kauaks vabaks ja puutumatuks jääma, kuni ta eluga jälle tagasi tuleb ja eestlastele on kätte maksnud. Kui kuningad neid sõnu kuulsid, said nad vihaseks ja nõudsid, et neid lastaks oma väe juurde ja lubataks neil oma õnne proovida; samuti tahaksid nad teha, mis vähegi võimalik. Ka rääkisid nad salaja, et nad tahavad kõik need isandad surnuks lüüa, siis võiksid nad suure auga surra.

Kui meister nad nüüd oli ära kuulanud, läks ta sealt minema ja käskis Järva foogti, et see nende külaliste eest hästi hoolt kannaks. See sündis Paide linnuse õuel lahtises käigus.

Nüüd tahtis üks eestlastest foogti tappa. Seda märkas foogti kannupoiss ja hüppas oma isanda ette, sai aga raskesti rinda ja kaks korda kätte haavata. Seepärast haarasid isandad sõjariistad ja raiusid kõik need eestlased, kuningad ja sõjasulased, tükkideks.

Sedamaid tungis meister suure väega Tallinna poole, tuli ühte külla, nimega Kämbla, jäi sinna üheks päevaks ja ööks, et vägi saaks kokku tulla. Ühel pühapäeval pärast seda vara hommikul enne päeva tõusu tuli 200 eestlast ja tahtsid vaadata, mis seal on. Neile tungiti kallale ja 100 neist löödi maha; teised pääsesid sealt põgenema.

Varsti pärast seda tuli veel 100 eestlast ja ei teadnud sellest lüüasaamisest midagi; seepärast piirati nad sakslaste poolt ümber ja 60 neist löödi maha. Kui see oli sündinud, läksid nad (sakslased) lauda ja sõid, aga hobused jätsid nad sadulas seisma, sest vaenlased võisid jälle tulla. Sel ajal tuli tuhatnelja Põltsamaa foogti venna teener ja tõi sõnumi, et eestlasi on palju kohal ja nad tahavad foogti lüüa, palus sellepärast kiiret abi. Kohe istusid nad oma hobuste selga ja ratsutasid foogti juurde, kes asus sealt poole penikoorma kaugusel. Kui sakslased pärale jõudsid, põgenesid vaenlased Kanavere nimelise rappa. See asus aga nii, et sinna igalt poolt võis sisse pääseda. Seepärast ütles meister omadele, et nad peavad jalgsi võitlema. Sellega olid nad päri, tulid hobuste seljast maha ja astusid vööst saadik rappa. Seal löödi maha vend Herman von Nesen ja veel kaks orduvenda, neli aadlikku ja 14 talupoega Kuid selle-eest ei pääsenud sealt mitte palju eestlasi. Meister tuli rabast välja, oli märg ja porine; kui ta aga teada sai, et talupojad jällegi kogunevad, käsutas ta omasid ja astus uuesti rappa talupoegade kallale ja lõid kõik maha, kes kätte saadi, ning seejärel läksid (nad) jälle laagrisse. Siiski pidi Järva foogt raba äärde valvele jääma ja vaenlasi silmas pidama. See laskis oma tõlgi läbi hüüda: Kes veel elus on ja alla anda tahab, see pidavat armu saama. Niisiis tulid 15 eestlast, kes olid haavamata jäänud, üksteise järel välja ja palusid armu; kui neile seda lubatakse, siis tahtvat nad ühes naiste ja lastega Paidesse elama asuda. Neile lubati armu. Niisiis andsid nad alla ja tapeti maha 1600 selles Kanavere rabas. Siis läks Järva foogt Kämblasse teiste juurde.

Seal tungis meister Tallinna poole ja kui ta kesknädalal linnast ühe penikoorma kaugusele jõudis, kutsus ta omad nõupidamisele ja ütles: Siin olevat suur soo, ühe penikoorma laiune, selle võivat vaenlased, kui nad suurt väge näevad, enda alla võtta; seepärast oleks tema nõu, et kaks lipkonda ette saadetaks, kes neid kinni peaksid, et nad ei saaks sellesse sohu põgeneda. See meeldis neile väga ja selleks valiti Turaida foogt ja Võnnu foogt, kes sinna läksid. Seal kõneles Võnnu foogt eestlastele: Meister saatnud teda küsima, kas nad on mõtelnud oma sõjariistu maha panna ja alla anda; sest kui see sünniks, siis heidetaks nende peale armu, siiski niiviisi, et nad tapmise algatajad peavad välja andma. Eestlased olid sellega nõus. Kui nüüd vahepeal suur vägi järele tuli, ratsutas foogt meistri juurde ja teatas temale, mis on korda saadetud ja et eestlased tahavad ilma mõõgalöögita alla anda. Sellepeale laskis meister kogu väe kokku tulla ja andis neile sellest teada, paludes nendelt selle kohta nõu. Need olid kõik selle vastu ja ütlesid: Eestlased on nende sõpru ja sugulasi surnuks löönud, seda tahavad nad kätte maksta ega soovi neile mõrtsukatele armu anda. Niisiis saadeti foogt uuesti eestlaste juurde ja öeldi neile armuandmisest ära ning nad pidid end kaitsma. Otsekohe hakkasid eestlased põgenema eespoolnimetatud soo poole; aga see ei aidanud neid palju, sest nendest tapeti 3000 lühikese ajaga maha, selle vastu sai surma üks noor orduisand. Kui võitlus oli lõppenud, tuli palju rahvast Tallinna linnast surnuid vaatama: nende hulgas oli üks kodanik, kes tuli ka surnute hulka; seal kargas üks eestlane üles, oli alasti ja paljas ja oleks kodaniku peaaegu surmanud (nii vaenulikud olid nad sakslaste vastu, et see poolsurnu veel tahtis kodanikku tappa), seda märkas üks ratsanik, kihutas ratsa kohale ja tappis eestlase lõplikult. Seejärel lõi meister üles oma telgi linnuse lähedal väljal. Seal toodi meistri ette üks vangistatud saksane, kes hirmul oma elu pärast oli eestlaste poole üle läinud; see tunnistas üles, et Turu foogt viie päeva pärast suure väega pärale saabub ja eestlastele abi toob, sest rootslased on juba ammu tahtnud Tallinnat enda kätte saada. Siis poodi see ülejooksnud sakslane kannakõõluseid pidi üles. Pärast seda tulid linnusest Taani kuninga võimukandjad Tallinnas, tänasid meistrit päästmise eest ja et nad eestlastest lahti on saanud; kaebasid talle ühtlasi: Et nad naised, lapsed ja kogu oma varanduse on kaotanud, siis ei suuda nad ka auga vastutada, et Taani kuningalt seda maad ära ei võideta (sest Harju, kus asub Tallinn ja Virumaa, kus asub Rakvere, kuulusid Taani kroonile), palusid sellepärast meistrit, et see oleks nende kaitsjaks ja annaks neile isandaks isand Goswin von Herike, kes oleks ka Rakvere asevalitsejaks. Meister ei tahtnud end hea meelega hädaohtu panna ja võõrastesse maadesse segada, kuid häda tõttu, mis olnud, oli ta sellega nõus, ütles aga: Et neil kindlustel on väikesed sissetulekud, tahab ta teada saada, kuidas nendega peab talitama, et ta sellest mingit kahju ei saaks. Nad ütlesid jällegi: Mis ühe aasta korralisest hinnusest rohkem ära tarvitatakse, seda tahavad nad heameelega tasuda ja temale selle kohta pitseri ja kirja anda. Niisiis määrati Goswin von Herike nende kindluste pealikuks kuninga ees. Seejärel surmati eestlaste peamehed ja tapmise alustajad.

Reedel pärast seda asus meister teele, tungis Haapsalu poole ja tahtis piiskoppi ning pappe piirajaist vabastada; kui eestlased seda kuulsid, jooksid nad sohu, võssa ja rappa.

Pühapäeval pärast seda tuli Viiburi foogt suure väega Tallinna alla, ei saanud aga maale tulla.

Esmaspäeval tuli kohale Turu foogt, nimega Niclisson; tuli maale, ei teadnud aga, et eestased on löödud. Reidil oli üks Rostocki kogi, sealt läks kapten paadiga Turu foogti juurde ja teatas temale, kuidas asjad olid ja et eestlased on löödud, samuti et ordumeister on valitud Harju ja Virumaa kaitsjaks. See sõnum ajas foogti vihale ja kurvastas teda, siiski saatis ta saadiku Tallinna ja nõudis turvet. See anti talle rae poolt ja ta võis kuue mehega maale tulla. Kui ta nüüd linnuse ees vend Goswin von Herike juurde tuli, hakkas ta kõnelema ülekohust, mida Taani kuningas tema isandale, Rootsi kuningale, on teinud; sellepärast tahtvat ta seda sellel maal kätte maksta, ta mõtelgu sellele. Selle peale vastas isand Goswin: Temal ei kõlbavat seda maad, mis eestlaste poolt nii suurt häda kannatanud, jällegi kurvastada; et aga vaen mõlemate kuningate vahel edasi püsib, tahab ta selle eest seista, et see heaga lahendatakse.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

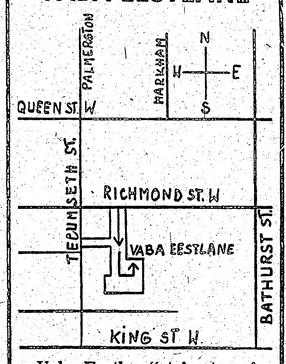

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

ERIC HARELA, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
331 Sheppard Ave. E. Willowdale
TELEFON 224-0444
Aeg kokkuleppel

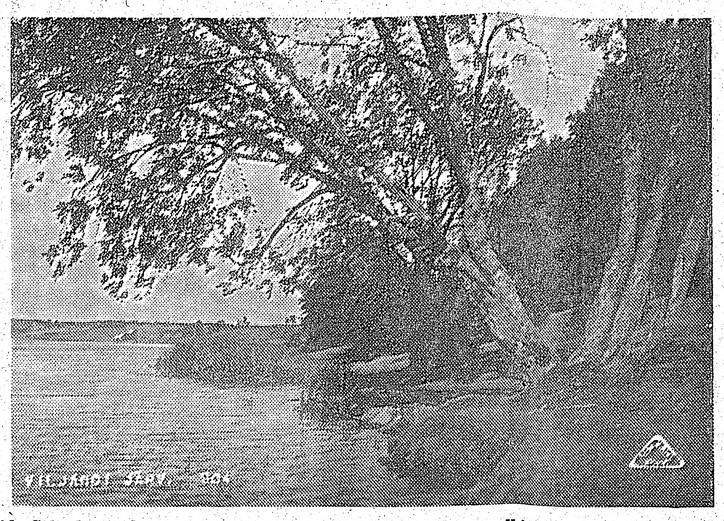

Mulkide Selts korraldab 4. novembril koosviibimise, millele on pealkirjaks antud „Mu meelen kuldne kodukotus", kus rõhuasetus on pandud eesti talule selle ajaloolises tähenduses. Ülalolev foto Viljandi järvest on tehtud Eesti iseseisvuse algpäevil ja näitab selle maastikulist ilu väga romantilisena, jättes igatsustunde kunagise kauni Mulgimaa järele.

Eesti noored on kadunud laskerajalt

Meisterlaskurid Edgar Tiilen ja Evald Gering räägivad meie ja maailma laskespordist

Eesti laskesport on eksisteerinud Kanadas tõusude ja mõõnadega juba 30 aastat. On olnud aegu, kus meie laskurid on Kanadas olnud selle spordiala eestvõitlejateks ja tiivustajateks, kuuludes Kanada rahvusmeeskonna koosseisu ja saavutades rahvusvaheliselt kõrgeklassilisi tagajärgi kuid nüüd on saabunud mõõna aeg, kus meie vanemad laskurid hakkavad aastate koorma all vaikselt tgasitõmbuma ja vaatama mureliku pilguga ringi, otsides endile eesti noorte hulgast järglasi, keda kahjuks ei leidu. „Vaba Eestlane" rääkis meie laskespordi probleemidest meie selle ala Torontos elavate tippsportlastega Edgar Tiileniga ja Evald Geringuga, kellede muljed, hinnangud, arvamised anname edasi allpool.

Nii pikakasvuline Edgar Tiilen, kes meenutab meie omaaegseid suurlaskureid August Liivikut, Endel Rikandit ja Karl Kübarat kui ka kasvult lühem kehaehituselt Gustav Lokotari kaliibrisse kuuluv Evald Gering on veel tegevlaskurid, kuid aastad on teinud oma töö ja nende hiilgeajad on möödunud.

61-aastane Evald Gering alustas laskmist Eestis, Paldiskis juba 6—7 aastaselt ja saavutas kaitseliidu võistlustel silmapaistvaid tagajärgi.

Ta omandas väikekaliiberpüssi 8-aastaselt ja kui ta saavutas ühel võistlusel 200 meetrilt sõjapüssist kahe lasuga lamades käelt 8 ja 9 silma, siis andis see talle tiivustust edaspidisteks harjutusteks. Rootsis jatkas Evald Gering võistlemist ja oli esimene välismaalane, kellele anti püssi omandamiseks luba. Rootsis harrastasid ka teised omaaegsed tuntud eesti laskurid laskesporti ning esinesid edukalt 1949. aastal Stokholmis toimunud maailma meistrivõistlustel väikekaliiberpüssist lamades asendist laskmisel. 1949 aastal Kanadasse jõudnult jatkas ta süstemaatiliselt harjutamist ja laskespordi harrastamist.

Nüüd 56-aastaseks saanud Edgar Tiilen hakkas laskesporti harrastama Teise maailmasõja ajal sõjaväes. Sattudes Saksamaale pidi ta olukorra tõttu oma lemmikspordist loobuma, kuid jatkas oma huviala Kanadasse saabunult.

Kanadas hakkasid kõik siia jõudnud eesti laskesportlased peatselt organiseeruma ning meie laskespordi hiilgeaegadel Kanadas oli meil umbes 30 organiseeritud laskesportlast, kes olid pidevas treeningus.

Eesti laskespordi tsentrumiks kujunes esialgu Toronto külje all asuv Hamilton, kus moodustati Hamiltoni Eesti Seltsi Laskurklubi, mis muudeti hiljem Lõuna-Ontario Eesti Laskurklubiks. Hamiltoni lähedale rajati eestlaste poolt ka korralik rahvusvaheliste mõõtudega 50 meetri lasketiir. 1956. aastal vahetas see aktiivne klubi veelgi oma nime ning sellest sai Toronto Eesti Võitlejate Ühingu Laskurklubi. Kümmekond aastat tagasi rajati Lõuna-Ontariosse uus laskurklubi, mis hakkas tegutsema Seedrioru Laskurklubi nime all ning sai endale ka uue laskeraja Seedriorus.

Torontos asutati Püssi- ja Püstoliklubi, mis kasutab Eesti Maja lasketiiru ja tegeleb peamiselt püstolilaskmisega.

Vahepeal tegutses ka Välis-Eesti Laskurliit, kuid selle asutamine jäi tõenäoliselt hiljaks ning nüüd puudub selle organisatsiooni elujõuliseks tegevuseks inimmaterjal.

Mis puutub lühidalt eesti laskurite saavutustesse Kanadas, siis Kanada rahvusmeeskonda on kuulunud E. Tiilen neli ning E. Gering ja Jim Hennok kumbki kolm korda. Jim Hennok kuulus Kanada sõjaväe koosseisu ja oli omal ajal Kanada paremaid laskureid, kuid nüüd on laskespordist loobunud ja eesti ühiskonnast eemaldunud. Edgar Tiilen ja Evald Gering kuulusid 1959. aastal Pan Ameerika mängudel Kanada rahvusmeeskonda, kus Kanada väikekaliibri vabapüssi meeskond saavutas 1 kuld ja 4 pronksmedalit. 1962. aastal Kairos toimunud maailma meistrivõistlustel ja 1963. a. Brasiilias Sao Paulos oli E. Tiilen jällegi Kanada rahvusmeeskonnas, saavutades Brasiilias Kanada meeskonnas hõbemedali. Tiilen ja Gering võtsid Kanada meeskonna koosseisus ka osa 1966. aastal Wiesbadenis toimunud maailmameistrivõistlustest.

Jim Hennok esindas muu hulgas Kanadat 1967. aastal Winnipegis toimunud Pan-Ameerika Mängudel, tulles Kanada meeskonnaga hõbemedalile.

Nende kolme tipplaskuri paremate tulemustest oleks märkida, et E. Tiilen on saavutanud v. kal. vabapüssist 3x40 lasuga 1133 silma, J. Hennok 1138 silma ja E. Gering 1123 silma. E. Geringu tulemus suurekaliibrilisest vabapüssist on 1108 silma.

Mis on meie oma laskurklubi mõte? küsime mõlematelt tipplaskuritelt. Vastus on üksmeelne: meie tahame laskespordi kui meie rahvusspordi juurde noori tõmmata ja sellega kaasa aidata eestluse säilitamisele, kuna kanadalastele on laskmine rohkem ajaviide. See võimaldab ka eestlasi teistele rahvustele tutvustada ja rahvusvahelisi sidemeid luua. Kahjuks ei ole meil noorte laskurite juurdekasvuga õnnestunud.

Meil on olnud häid noori laskureid, kuid need on ajajooksult laskerajalt kadunud.

Põhjuseks on võibolla ühest küljest organisatsiooniline killustumine, kuid teisest küljest E. Tiileni arvates ka Välis-Eesti Laskurliidu hilinenud start. Montrealis sirgus E. Rubergi juhtimisel häid noori laskureid, kuid nende areng jäi seisma, kuna neil puudus see ühendav lüli, mis oleks nad viinud rahvusvahelisesse klassi.

Üheks noorte apaatsuse põhjusesk on kahtlemata ka siinne elustiil ja noorte mitmekülgsed huvid. Kui keegi tahab laskespordi alal häid tulemusi saavutada, siis peab ta sihikindlalt töötama ja harjutama, kuna iseenesest ei tule midagi.

Sellele lisaks nõuab laskespordi harrastamine ka rahakulu, kuna korralik väikekaliibri vabapüss maksab 1000—1500 dollarit ja parema laskemoona 500 padrunit 46 dollarit.

Lõpuks veel küsimus: millest on see tingitud, et maailma laskeme

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 18. oktoobril 1979 — Thursday, October 18, 1979

KIREV MAAILM

PRAHA — 65-aastase jesuiidipreester Josef Zverina on arreteeritud Tshehhoslovakkias, kuna ta olevat levitanud usulist kirjandust. Teda süüdistatakse ametlikult „illegaalses äritsemises". Zverina on varem istunud vanglas kokku 14 aastat ja on muuseas üks neist, kes on alla kirjutanud Charta 77-le. Peale Zverina vahistati veel kolm vaimulikku.

NEW YORK — Brooklyni halvimas rajoonis Bedford-Stuyvesantis lasti maha politseinik. Enne kui ametivõimud kohale jõudsid, oli neli noort meest röövinud surnu taskust raha, ühe kuldketi, dokumendid, võtnud tema käekella ja teenistusrevolvri ning põgenenud. Kaks laibaröövijat tabati.

KOPENHAAGEN — Kuus tegevusetust põdevat taani sõdurit leiutasid Kopenhaagenis ajaviiteliseks tegevuseks paukpadrunitega mööduvate autode tulistamise. Tegevusele tuli siiski kiire lõpp ja halvad tagajärjed. Kogemata oli ühes „tulistatavas" autos Taani riigivarademinister Knud Heinesen, kes arvas, et ta on sattunud terroristide rünnaku alla. Tulistajad peatusid liiklustulede ees, Heineseni autojuht pidas meeles nende autonumbri ja politsei vangistas mehed.

STOKHOLM — Rootsi seab aastast 1981 sisse suveaja 1. aprillil ja 1. oktoobri vahel. Taanis on see küsimus juba otsustatud. Suveaja puhul liikatakse kell ühe tunni võrra edasi, tõustakse varem ja kasutatakse rohkem normaalset päikesevalgust.

MOSKVA — Venelased konstrueerivad uut, hiiglaslikku transportlennukit, mis asendab senist Antonov-22 lennukit, mida on tabanud rohked õnnetused. Lennuk on muidugi ette nähtud sõjalisteks otstarveteks ja on palju suurem kui ameeriklaste C-5 A Galaxy, mis seniajani on olnud maailma kõige suurem lennuk. Uus vene transportlennuk saab nimetuse Antonov-40.

NEW YORK — Manhattani kalliskivide ärimees Arthur Dadurian, kes äsja väljendas oma armastust New Yorgi vastu seeriakuulutustega ajalehtedes, langes ise sissemurdjate ohvriks, kes varastasid 800.000 dollari väärtuses kalliskive tema seifist. Vargad läksid mööda tema alarmisüsteemist lõhkudes hoiuruumi müüri avause.

PARIIS — 32-aastane marksistliku ajakirja toimetaja, keda süüdistati Itaalia ametivõimude poolt kaasosalisena endise Itaalia peaministri Aldo Moro mõrvas, arreteeriti väljaspool üht Pariisi hotelli.

MOSKVA — N. Liit on kuulutanud välja laiahaardelise katse kuritegevuse piiramiseks enne tuleva aasta olümpiamänge. Vastavas üleskutses kutsuti kõiki kaasaaitama joomise ja korruptsiooni tõttu suure huligaansuse jt kuritegude vähendamiseks linnade tänavaelus.

HELSINGI — Soomes on siiani kogutud tuumaenergia jäätmeid kokku 30 tonni. Pärast teistkordset tarvitamist jääb järele sellest 1000 kg. Siiani saadud jäätmed pärinevad Soome esimesest, Loviisas asuvast tuumaenergia jõujaamast. Mõne aastase hoidmise järele see viiakse N. Liitu hoitavaks.

OTTAWA — Kanadas lõpetavad igal aastal 250.000 töölist vabal tahtel oma töökohad ja apelleerivad töötusrahale, tõstes sellega töötuskindlustuse väljaminekuid 500 miljoni võrra. Teiseks suuremaks ebanormaalseks grupiks on need 30.000, kes on töölt vallandatud kas puudumise või alkoholismi tõttu. Uue seadusandlusega tahetakse nende mugava äraelamise võimalusi piirata või koguni kaotada.

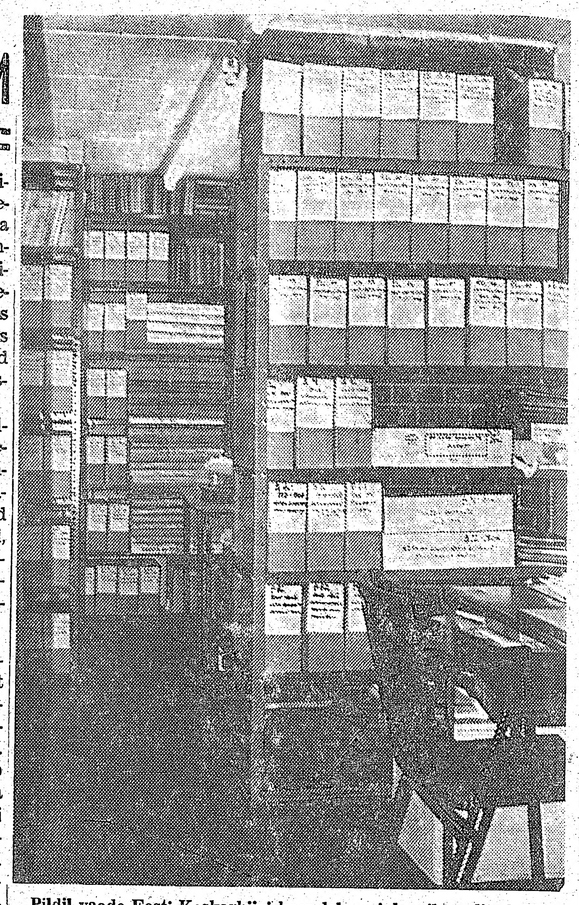

Pildil vaade Eesti Keskarhiivi kogudele, esiplaanil saadik A. Torma ja helilooja Anton Kasemetsa materjalide kogud.
Foto: Vaba Eestlane

Ärahüppaja muutus punaseks

Venelase omapärased mahhinatsioonid Stokholmis

STOKHOLM (EPL) — Mõne aasta eest hüppas N. Liidu kodanik Sergei Karanikas Rootsis ära. Ta asus kohe protesteerima, et oma naist N. Liidust välja saada. Pärast mehe näljastreiki lastigi naine välja. Nüüd on perekond loonud uue nõukogude-sõbraliku organisatsiooni ja müüb väikeses äris kaupa, mis imporditakse N. Liidust.

Karanikas väidab ise, et ühingul on paarsada liiget. Asjatundjad usuvad, et liikmete arv ei ületa kolmekümmet.

Sellise organisatsiooni loomine on uus tendents, mida ka teiste Ida-Euroopa riikide poolt on katsutud realiseerida oma propaganda levitamise lihtsustamiseks.

Sarnaseid organisatsioone leidub poolakate, tshehhide, ungarlaste jt. rahvuste sisserändajate hulgas. Mõnes rahvusgrupis moodustatakse ainult nn. neutraalseid organisatsioone kuna olukord pole veel küps avalike nõukogude-sõbralike organisatsioonide loomiseks. Eriti agaralt on sellist tööd viimasel ajal alustatud ka baltlaste hulgas.

Siiani on uus organisatsioon näidanud filmi Stalini ajast ja sõjast Filmhusetis. Samuti on organisatsioon organiseerinud külaskäigu N. Liidu suursaatkonda Stokholmis.

Sügiseks on organisatsioon kavatsenud mitu väljasõitu populaarsetesse kohtadesse Stokholmi ümbruses.

11. novembril toimub jälle suurem poliitiline üritus. Siis koguneb organisatsioon oktoobrirevolutsiooni aastapäeva puhitsemseks . . .

NORDEN REALTY INC. — Realtor
2810 Victoria Park Ave., Suite 105, Willowdale, Ont.
Ostu või müügi puhul helistage
RAIMO SAARKOPPEL
kontoris 499-4181, kodus 499-3406
Üheperekonna-elamud, ärid, korterimajad, suvilad, maad, farmid, mortgage'id jm.

Hea valik reisidest
LÕUNASSE
on veel saadaval —
Havaisse, Kariibi saartele, Floridasse ja mujale.
Helistage
AINO KAING
Telefon 757-5080

Clarki valitsus pääses üle noatera

OTTAWA — Kanada parlamendis toimus möödunud esmaspäeval juba teistkordselt umbusalduse hääletamine valitsusele valitsuse ettevõtte Petro Canada müümise pärast eraettevõtetele. Seekordse umbusalduse ettepaneku esitas liberaalide partei. Konservatiividele andis oma toetuse väike Socredi partei ja valitsus pääses ka seekordsest umbusalduse avaldusest häälte vahekorraga 137:128.

Eric Pehapi kunstinäitus

Möödunud nädalalõpul toimus Eesti Maja väikses saalis Eric Pehapi nädalalõpu kunstinäitus. Näitusel oli välja pandud 56 tööd ja uus kaheksa leheline litograafiline mapp „Suur Töll". Kuigi tunneme E. Pehapit suurepärase graafikuna, oli näitusel rohkesti õlimaale ja akvarelle. (Näituse lähem ülevaade ilmub meie ajalehe ühes lähemas numbris).

Lühidalt Kanadast

◉ Kanada sotsialistide partei (NDP) juht Ed Broadbent on saanud oma valdusesse konservatiivide valitsuse kava riikliku õlikompanii Petro Canada üleandmiseks rahvale. Petro Canada üleandmine toimub samal alusel nagu Briti Kolumbia valitsus andis rahvale üle oma endised riiklikud ettevõtted. Briti Kolumbia plaani alusel oli Briti Kolumbia elanikel võimalus taotleda viit tasuta British Columbia Resources Investment Corp'i aktsiat ning osta sellele lisaks kuni 5000 sama ettevõtte aktsiat. Briti Kolumbia valitsus müüs selle tehinguga 81 miljonit aktsiat.

◉ Winnipegis toimus möödunud nädalavahetusel erikutsetega kokkukutsutud liberaalide konverents, kus arutati partei tulevikuprobleeme. Konverentsile ei kutsutud partei juhti ja endist peaministrit Pierre Trudeau't. Nõupidamisel kritiseeriti elavalt partei poliitilisi eksitusi, kuid ei nimetatud nimesid. Partei juhtkond sai eriti tugeva kriitika osaliseks lääneprovintside esindajatelt, kes kurtsid, et partei juhtkond on kaotanud kontakti lääneprovintsidega.

◉ Ottawas, Parlamendimäel, toimus möödunud laupäeval suurem tuumaenergia jõujaamade vastane demonstratsioon, millest võttis osa tuhat inimest. Demonstratsioonil esinesid kõnedega sotsialistide parteisse kuuluvad parlamendiliikmed, kes nõudsid CANDU reaktorite müügi lõpetamist välisriikidesse ning uraanikaevanduste operatsioonide piiramist.

◉ Kanada ja Ühendriikide teadlaste uurimiskomisjon tegi teatavaks, et happelised vihmad ei hävita mitte ainult elu Kanada veekogudes, vaid mõjutavad taimede kasvu ka põldudel, juurviljaaedades ja metsades. Arvatakse, et kahjustatud piirkond Ida-Kanadas on palju suurem kui seda esialgu arvati. Kanada looduse mürgitamises ei ole ainuüksi süüdi Kanada tööstused oma mürgise suitsuga, vaid suur osa süüst langeb Ühendriikide idapiirkondade suurtele vabrikutele.

Timmas Kanada akvarellistide ühingu näitusel

Möödunud neljapäeval avati Torontos (The Macdonald Gallery, 900 Bay St.) kaasaegse Kanada akvarellide näitus. Üleriigilise ulatusega The Canadian Society of Painters in Water Colour 54. aastanäitusel on esitatud 60 töö ümber, mis näitavad erinevaid stiile, uusi väljendusvorme ja tehnilisi mooduseid, aga ka kunstiloojate fantaasiat. Näitusel on teiste hulgas üks töö ka Osvald Timmase uuemast loomingust.

Printsess Margaretil keelati abiellumine

LONDON — Inglise kuninganna Elizabeth keelas oma õel printsess Margaretil abielluda Roddy Llewellyn'iga, kellega Margaret on juba pikema aja kestel olnud lähemas sõprusvahekorras. Oma endisest mehest lahutatud printsess on 49-aastane kuna Roddy Llewellyn on 33-aastane.

Nixon kaotas maja sissemaksu — 95.000 dollarit

NEW YORK — Endine USA president Richard Nixon pidi jälle loobuma plaanist kondomiiniumi ostmiseks ja ostis selle asemel 750.000-dollarilise reamaja New Yorgis ühes eksklusiivsemas plokis. Kondomiiniumi ostmisest loobumine läks talle maksma 95.000 dollarit sissemaksuna. See oli juba teine kord, kui ostetava objekti naabrid sundisid teda ostuplaanist loobuma. Nixon müüs äsja oma elukoha San Clementes, Californias, kahe miljoni dollari eest.

* Et meie vaielda oskame, seda oleme tõestanud. Näitame nüüd, et meie ka võidelda oskame.
Gert Helbemäe

Riin Rivanool

Õhtukursus

Eks see ole iga haritud ja arenenud inimese kohus mõelda ka omaenese edasiarendamisele.

Kas või vaid sellepärast, et ajud roostesse ei läheks, mälu kahanema ei hakkaks ja inimene nõndasama paigalolemisest tuimaks ei jääks, siis just sellesamapärast otsustas Arukeste Anni järjekordselt kursusile minna. See tähendab, otsustanud oli ta seda igal aastal, suurelt ja laialt plaani pidanud kas või viis erikursust talvejooksul võtta, aga tegemiseni jõuda — see on muidugi teine asi.

Nõndasi sirvis siis Annike igaaastast õhtukursuste programmi, milles kuuesaja kursuse ümbe pakutud oli ja valis neist välja oma kakskümmend.

„Kakskümmend!" karjatas August. „No kas sind siis päeva jooksul kodus ka veel kunagi näeb, õhtutest kõnelemata-"

Aga Annike trööstis, et see on vaid esialgne nõnda nimetatud raamkava ja sellest saab alles see pärisvalik välja nuputatud.

No kas võtta nüüd hispaania või hiina keel, või asuda eestlaste enda õmbluskursuse kallale. Aga see viimane ajas juba kooliaegade kogemuste kohasestil külmavärinad ihule ning pani käed värisema ja langes seetõttu otsemaid välja. Kas asuda seadusandlust uurima, börsimängu õppima, kiirlugemist proovima või kõhutantsu treenima?

Võiks ju ka maailmaruumilennukeist ja marsielanikest loengut kuulata või koguni võtta kursus, mis selgitab hambaravi tööpõldu. See viimane oleks ju ilmatu vahva, kui teeks siis pärast oma hambaarstile ettepanekuid (muidugi, kui ta sul suu üldsegi kinni panna laseb) juurekanali täitmisest, plommimaterjalist, hõbe- ja kuldkroonidest, hambasildadest ja kõigest muust. Ega hambaarstil sedalaadi õpetust just vaja ei ole, aga omal oleks hiigla vahva ja targa-inimese tunne küll.

Selle jättis Annike siiski kõrvale, aga ka veel sellised asjad, nagu antropoloogia, klaasipuhumine, esmaabi, elektrimootorite parandamine ja otsustas: „Autotundmine! Vaat, see on väärt asi!"

„Neid on, näed, mitut sorti kursusi, aga ära sa sinna lady'de kursusele küll mine! Punased sõrmeküünekesed, puhtakesed näpuotsad — ei saa kruvi ka ilma kindata kätte võtta! Teadagi, seal need maadamid on küll nõnda tumedad ja eputavad niisama, nii et sinusugune on neist igas asjas üle ja midagi uut sa sellest ei saa," õpetas August.

See juba iseendast oli südantsoendav jutt ja Annike otsustas:

„Kursus autoomanikele, see on see õige asi! Antakse juhiseid auto korrashoikuks, pisiparandusiks, hindamiseks ja üleüldse tehakse sind autoasjanduses targaks. Mehed, peamiselt muidugi, aga pole öeldud et oleks keeldu naistelegi ja diskrimineerimist ju siin maal ei ole. Vaata, August, eks maksnud sinagi oma autoparanduse eest viimati 300.— dollarit, tead, mina teeksin sulle selle tulevikus sõbramehe poolest $290.— eest ära."

August lisas küll midagi kruvide, mutrite, poltide ja muidu autoosade ülejäägist, kui ta Annikesel automootorit lahtivõtta laseks, aga seda ta naine õnneks enam ei kuulnud.

Nõndasi asus siis Annike õigel registreerimispäeval varakult teele, et kui jõuad esimeste hulka, saad ehk parema platsi ja kena koha, kus kohe teoreetilist tarkust koguma ja praktikas oma autot lahti võtma võid hakata.

Enne seda lasi ta endale teha veel korraliku soengu ja küünedki ära maniküürida. Teiste inimeste hulka minnes pead ju ikka kena ja korralik välja nägema, eriti kui on arvata, et seal palju mehi koos on.

Selle laua ette, kus neid autoasjalisi registreeriti, sai siis Annikegi sabasse. Tema ette oli sattunud üks ilmatu kehakas neeger, seisis nagu müür Annikese ees ja piilus seljataha, kus Annike õrna ja õnnetu naisolevusena talle vaid vööni ulatas. Tagapool reas olid aina mehed, üks hullem kui teine, kõik tööriietuses või kampsunis — härrasmehi ülepea mitte ühtki.

Seisis siis Annike seal sabas ja süda vajus kohe päris saapasäärde:

„Kuidas ma küll nendega . . . Igaühel näib jõudu olevat nõnda palju, et kergitab või auto esiotsa kohe palja käega üles; kruvid, mutrid, poldid — naljamäng pauh-ja-põmm lahti keerata, mootori või tagavararatta tõstmisest kõnelemata." ja enesele aru andmata poetas Annike enda hoopis kõrvallauaritta, kus sootuks teistsugusem ja lahkem rahvas end sappa seadnud oli.

Ei teadnud ega saanud Annike sellest reast enne sotti, kui registreerimisleht pihku pisteti: „Tutvumine Toronto Väike-Teatritega. 15 nädalat teatriuurimist, lavataguseid tuure, diskussioone, teatrietendusi ja kohtumisi lavategelastega."

Praeguseni ei ole veel mitte teada, kas Augustile on juba selgeks saanud, et ta oma naist teadmiste poolest vist küll mitte auto ligi lasta ei või ei raha eest ega ilma, kuna see autogaraazhi asemel hoopis mööda teatreid tuuseldab.

Aga küll see selgub.

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN
281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonsaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.
Soome rukkileib
EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID
Äri lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.